

POLET

LIST ŽENSKOGA ĐAČKOGA DOMA SPLIT / BROJ 24, GODINA 2020.

TEMA BROJA
VEZE

POLET

UREDNIŠTVO

Učenice

Antonela Dominiković, Ivana Čepo,
Issa Ćudina, Barbara Parunov,
Dora Pašalić, Mija Sabljić, Anita Vudrag
Mentorica
Đurđica Kamenjarin, prof.

SURADNICE

Učenice

Lea Ćelić, Mirela Dragojević,
Cecilija Jedretić, Morena Jerković,
Matija Knezović, Josipa Lozančić,
Ivana Lozančić, Natali Mikulandra,
Romina Pazarac, Marija Smolić,
Petrica Štrba, Tereza Šestanović.
Odgajateljice Maja Jelavić-Šako,
Vlatka Vladilo
Pedagoginja Ana Gizdić

FOTOGRAFIJE

NASLOVNA STRANICA

Matea Jagar

PORTRETI MATURANTICA

Ivana Lozančić

OSTALE FOTOGRAFIJE

Multimedijksa sekcija i arhiva Doma

LEKTORICA

Maja Jelavić-Šako, mag. hrvatskog jezika
i književnosti i mag. pedagogije

TISAK

Dalmacija papir Split

Ožujak 2020.

Naknada 120 primjeraka

NAKLADNIK

Ženski đački dom Split

Ćiril-Metodova 26

HR – 21000 Split

Tel: 021 42 05 07

Internet adresa: www.zenskidjackidom-split.hr/

e-mail: zenski-djacki-dom@st-htnet.hr

ZA NAKLADNIKA

Ljiljana Buljubašić, prof.

SADRŽAJ

Impressum	2
Sadržaj	2
Uvodnik	3
Osobna iskaznica	4
Ime je znak	5
DOMSKI DANI	
Od Poleta do Poleta.....	6
Gdje smo bili, što smo radili?	7
Blizanke u Ženskom đačkom domu	11
Činjenice i zanimljivosti o blizancima	14
Brother from another mother.....	16
Fizička sličnost, slučajnost ili	16
VEZE	
Obiteljske veze	17
Rodbinske veze	19
Vršnjačke veze.....	19
Veze u lektirnim djelima	21
Želim savršenu vezu.....	23
Čovjek i priroda.....	24
Čovjek i kućni ljubimac.....	25
VIP – veze i poznanstva	26
Portret umjetnika, Ludwig van Beethoven	28
MATURANTICE	
Adio, Ženski đački dome!	30
Šaka suza, vrića smija	32
MALENA MJESTA SRCA MOGA	
Misto kamena i škarpelina	35
Biser dalmatinskog arhipelaga.....	35
Cres – otok skrivenih uvala.....	36
Maraton lađa	37
Kupres – grad za Guinnessa.....	38
Naša postignuća	39
PUTOVANJA	
Gdje BUDIM ljubi PEŠTU	42
Malta	43
Wroclaw – Ekumenski susret mladih Europe	45
18 nam je godina tek	46
IMA NEKA TAJNA VEZA	
Do kraja svijeta i natrag pješke.....	47
Ti si bio moja prva ljubav.....	47
Jakove izdrži!.....	48
Preporuke za čitanje.....	50
Poezija	52
Ljubavne priče koje su mijenjale svijet	54
Veza koja svakodnevno puca	55
Fotoroman	56
Pleylista	63

Drage čitateljice i čitatelji

Predstavljamo vam Polet br. 24, list našeg Doma koji izlazi jednom godišnje. Na sljedećim stranicama pišemo o životu u specifičnoj zajednici koju čine djevojke iz raznih krajeva Lijepe Naše. Različitog smo uzrasta, odgoja, s drugačijim potrebama i očekivanjima. U Dom smo došli s istim ciljem - da uspješno završimo srednju školu. To je jedna stepenica u našem životu. Da bismo je savladali pomažu nam naše obitelji, prijatelji, učitelji, odgajateljice.

Društvena smo bića, bića zajednice i zajedništva. Zajednicu čini mnoštvo ljudi s istim ciljem. Neki ljudi smatraju da bi im život bio jednostavniji i s manje problema kada bi živjeli zasebno, kao jedinka. Je li baš tako? Pojedinac bez zajednice nije samodostatan i ne može opstati. Čovjek čini zajednicu, ali i zajednica čini njega. Tako je i u našem Domu. Veze koje stvaramo potiču nas da preuzimamo odgovornost za vlastite postupke, u odnosu prema samima sebi, prema odraslima i međusobno.

Veze su dio nas. Vezujemo se za osobe, prirodu, knjigu, glazbu, kućnog ljubimca, Internet, društvene mreže, novac, odjeću, hranu... Što je dobra veza? Kako prepoznati pravu? Kako odabratи najbolju? Upravo smo vezama posvetili ovaj broj Poleta. Razmišljali smo o vezama u obitelji, društvu, o nekim povijesnim vezama koje su mijenjale svijet, o vezama o kojima čitamo u lektiri.

Pored učenja i savladavanja školskog programa bavimo se raznovrsnim aktivnostima u kojima se izražavamo na mnoge načine, aktivnostima koje nam pomažu da se oblikujemo i postanemo osobe kakve želimo biti. Sve to radimo kroz igru, zabavu, pjesmu, izlete, natjecanja, druženja, humanitarne aktivnosti. Odgajateljice su osmisile i pripremile osam izbornih i petnaest posebnih programa. Ponosne smo na naše uspjehe i postignuća. I sretne što ih imamo priliku na stranicama Poleta podijeliti s vama.

Uredništvo

3

Romina Pazarac, Veza

Osobna iskaznica

Tko smo, odakle smo, koje škole pohađamo, koje poslove obavljamo?

Suživot u stihovima „... šaka suza, vrića smija...“
i na kraju „... ča je život vengo fantazija!“

Raspored učenica po školama i razredima

škola/razred	I	II	III	IV	V	Σ
I. gimnazija	2	1	1	1		5
II. gimnazija		1				1
III. gimnazija				1		1
IV. gimnazija Marko Marulić	3	2	2			7
V. gimnazija			2			2
Glazbena škola Josip Hatze			1			1
Srednja tehnička prometna škola	1	2	2			5
Prirodoslovna škola	4	1	1	1		7
Pomorska škola	1	1	1			3
Obrtnička škola	11	5	11	9		36
Ekonomsko-birotehnička škola			2	1		3
Zdravstvena škola	5	6	4	3	6	24
Dental centar Marušić	4	1	1			6
Graditeljsko geodetska tehnička škola	2	2		2		6
Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju	6	3	3			12
Komercijalno-trgovačka škola	1	1	1			3
Turističko ugostiteljska škola	4	1	3	1		9
Škola likovnih umjetnosti	3	1	3	2		9
Klasična gimnazija			1			1
Srednja škola	1	1				2
Braća Radić						
Σ	48	30	38	21	6	143

Učenice dolaze iz 67 mjesta. Najviše Korčulanki, njih četrnaest: pet iz Vele Luke, četiri iz Smokvice, dvije iz Lumbarde, te po jedna iz Korčule, Blata i Čare. Iz Orebica su tri djevojke, iz Lovišta dvije, jedna iz Slanog. S Braća je trinaest učenica: iz Postira pet, iz Pučišća i Milne po dvije, te po jedna iz Supetra, Nerežića, Sumartina i Splitske. S otoka Hvara njih je sedam: šest iz Hvara i jedna iz Starog Grada. S Visa je također njih sedam te jedna iz Komiže. Sedam je Lastovki i jedna djevojka s Cresa. U Domu su četiri Imočanke i po jedna djevojka iz Zmijavaca, Runovića, Prološca, Studenaca, Krstića, Krivodola, Imotskih Poljica, Ružića, Ciste Velike i dvije iz Aržana. Metkovki je sedam,

iz Ploča su tri, iz Rogotina jedna. Dvije učenice su iz Šibenika, po jedna iz Primorskog Dolca, Blizne Donje i Primoštена. Iz Novih Sela i Blata na Cetini dolaze po četiri učenice, Podgrađe i Podbablje po jedna, Konstanje dvije, Šestanovac i Zadvarje po jedna, Zagvozd dvije. Iz Vrgorca su tri, Makarske pet, Baške Vode i Brela po četiri, a jedna iz Podgorje. Dicmo, Grab, Sinj i Otrić Seoci po jedna učenica, Hrvace i Otok Sinjski dvije, Trilj pet, Knin tri. Jedna je iz Karlovca i dvije iz Zagreba. Pet učenica je iz Bosne i Hercegovine i to po jedna iz Tomislavgrada, Ljubuškog, Neuma, Kupresa i Posušja.

Pored učenica, u Domu je svakodnevno dvadeset osam djelatnika raspoređenih na raznim poslovima. Uz ravnateljicu, sedam je odgajateljica, dvije noćne paziteljice, medicinska sestra i pedagoginja (na pola radnog vremena). O prehrani brine šest kuhara/kuharica i ekonomica/skladištar. Portu čuvaju i obavljaju popravke po Domu dvojica domara/vratara. Tu su i dvije vrijedne spremačice, te pralja/peglačica. Uredski posao obavlja troje djelatnika: tajnica, voditeljica računovodstva i računovođa.

Ilustracija
Issa Ćudina

Ime je znak

Krije li se u osobnom imenu vlastita osobnost? Ako je vjerovati mudroslovici Nomen est omen mogli bismo zaključiti da je tako. Naime, već su stari Rimljani primijetili da se neki ljudi nastoje po-našati u skladu sa svojim imenom. Frazu Nomen est omen upotrebljavamo kada želimo istaknuti da je nečije ime u skladu s njegovim ponašanjem, zvanjem ili postupkom.

Istražila sam vlastita imena učenica u Ženskom đačkom domu:

Antonia ima sedam, Antea dvije, četiri su Ane, te po jedna Andrea, Amélie, Anamarija, Andjela, Adriana, Antonela i Anita.

Ime Barbara nose dvije djevojke, jedna je Cecilija i Chiara.

Tri su Dore, a po jedna Daria, Domina, Dea i Danijela.

Tu su i Ela, Fatjesa, Franka, Helena i dvije Gabriele.

U Domu imamo četiri djevojke s imenom Iva, jednu s imenom Ive, dvije se zovu Ivana, po jedna Iris, Issa i Iliana.

Četiri su Josipe, jedna Jelena, dvije Klare i Karle i po jedna Karolina, Katarina i Kristina.

Imamo pet Lea, tri Lucije, po dvije s imenom Lara i Laura, te po jednu Loris, Lucu i Lanu.

Čak osamnaest imena počinje slovom M: po dvije djevojke nose ime Matilda, Marta, Mija, Mia, Matea, jedna je Mila, Mirna, Monika, Marija, Marina, Magdalena, Morena, Matija, Mirela, Marijeta, Martina, Marijana i Marie.

Cetiri su Nikoline, dvije Nine, po jedna Nicol, Natali, Nena, Nora, Nevena.

Imamo četiri Paule, tri Petre, po jednu Petriciu, Romanu, Rominu i Rafaelu.

Tu su i dvije Sare i jedna Stella, te po jedna Teuta, Tereza, Tea, Tia i Tatjana.

Valentine su dvije, a po jedna Vicenca, Viktorija, Vesna i Vanessa.

Na kraju abecede čvrsto stoje dvije djevojke s imenom Željka.

Nekoliko vlastitih imena posebno me zaintrigiralo prilikom istraživanja. Raspitala sam se kod vlasnica tko im je dao imena i što ona znaće.

Amélie - Amelia je ime germanskog porijekla izvedeno od starog germanskog „aml” što znači „naporan rad, aktivnost, guranje naprijed”. Značenje je ponekad skraćeno u literaturi kao „učinkovitost”. Amelie je nječka varijanta, a francuska je Amélie.

Fatjesa na albanskom znači sreća.

Issa je pretežno žensko, a ponekad i muško ime. U Hrvatskoj danas živi pedesetak osoba s ovim imenom. Issa je bio naziv za Grčku koloniju, današnji otok Vis.

Teuta je bila slavna ilirska kraljica. Proslavljeni hrvatski književnik Dimitrija Demeter je o njoj napisao poznatu istoimenu dramu svrstavši je u velikane našeg roda i smatrajući Hrvate potomcima starih Ilira. Na hrvatskom otoku Svetcu, zapadno od otoka Visa, nalazi se utvrda za koju narodne predaje govore da je pripadala ovoj našoj kraljici, pa se zbog toga i zove Kraljičin, odnosno Teutin grad i Teutina kula.

Vicenca je ime talijanskog porijekla i dolazi u različitim verzijama. Talijanski grad Vicenza je glavni grad istoimene pokrajine u regiji Veneto, a ime Vicetia ili Vincentia znači „pobjedonosna“.

Dora Pašalić

5

Od Poleta do Poleta

U svakom broju Poleta, negdje pri početku lista, pišemo o onome što smo radili tijekom godine, o našim uspjesima, druženjima, putovanjima, svemu onome što oblikuje i obogaćuje naše dane. Život u Domu nije samo učenje i odlazak u školu. Ako želite i uključite se, život u Domu može biti puno više od toga.

Red je došao na naš Dom, i baš nam se poklopilo. U 2019. godini bili smo organizatori kulturnog dijela programa na Regionalnoj i Državnoj domijadi. Domijada je godišnji susret domova RH, dolaze najbolji od najboljih i prezentiraju svoj rad. Dio Domijade je smotra, a dio je natjecateljskog karaktera.

Regionalna domijada održala se 30. ožujka 2019. u Časničkom domu Lora u Splitu. Natjecali su se domovi iz Zadarske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije, njih devet. Novinarska grupa dobila je zadatak da pripremi konferansu i vodi program. Veliki izazov, odgovornost, radost! Program smo vodile Mija Sabljić i ja, a član učeničkog žirija bila je Anita Vudrag, također novinarka. Trema? Da, ona pozitivna. Ipak je to centralni događaj domske godine, svečanost koja počinje intoniranjem hrvatske himne.

Odradile smo junački, i dobile puno pohvala za svoj rad.

Mija kao carica Priska i Karlo kao car Dioklecijan

Mija Sabljić & Issa Ćudina, voditeljice Regionalne domijade

Ali, to nije sve! (kao u TV reklamama)

Nismo ni smirile dojmove s Regionalne domijade, a odgajateljica nas je obavijestila da je naš Dom organizator i Državne domijade koja se održala od 10. do 12. svibnja u TN Amarin u Rovinju. Kao organizatori trebali smo predstaviti regiju Južna Hrvatska. I ovaj je put zadatko povjeren novinarskoj grupi. Hvala na povjerenju! Odlučile smo udružiti snage s Učeničkim domom Split i Muškim učeničkim domom Dubrovnik. Voditelji su bili car Dioklecijan (Karlo Žeželj, Učenički dom Split) i carica Priska (Mija Sabljić, Ženski đački dom) u pratnji legionara (Karlo Senta i Šime Španjić, Učenički dom Split), a sve uz pratnju dobošara Aleksandra Lazinice (Muški učenički dom Dubrovnik). Ja sam predstavljala regiju u učeničkom žiriju. Ovaj put trema je veća. Ipak su to tri dana natjecanja na državnom nivou, neprestano presvlačenje u carske kostime i tešku opremu legionara. Isplatio se! Tri nezaboravna dana druženja, zabave i vrhunskih domskih uradaka.

Issa Ćudina

Gdje smo bili, što smo radili?

Omnia sonus est – Sve je zvuk. Glazbena grupa Ružmarin emocije izražava glazbom. Narodnom pjesmom *Kad bi srela dušu tvoju* na Regionalnoj domijadi osvojile su 3. mjesto po ocjeni stručnog žirija. Pjevale su a capella, četveroglasno. Voditeljica grupe je odgajateljica Vlatka Vladilo.

Klapa Ružmarin

Zlatne ruke kreativne grupe ideje pretvaraju u umjetnička djela a svako djelo nosi poruku. Kreativna sekcija pod mentorstvom odgajateljice Zrinke Šarić Mužinić na Domijadi se predstavila u šest kategorija.

1. Slika *Drvo života*, tehnika akril i tekstil na platnu. Slika govori o životnom putu s konstantom u obitelji. Na Regionalnoj domijadi 2. mjesto stručnog i 1. mjesto učeničkog žirija.

2. Crtež, tehnika olovka, *Gdje god pođem vidim samo tebe* (više o crtežu u nastavku Poleta.)

3. Rukotvorine, *Od remena, vijaka i matica do ...* Kombinirana tehnika. Poruka je staro u novom ruhu. Na Regionalnoj domijadi 2. mjesto stručnog žirija.

Drvo života

Od remena, matica i vijaka do...

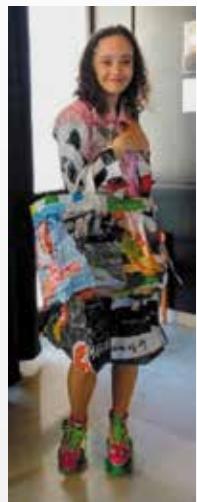
Kišobran za dvoje

Jesen, Maske

Sat koji sporo otukcava vrijeme

Šopingholičarka

Industrijski dizajn
Krijesnica

4. Instalacija *Sat koji sporo otkucava vrijeme*. Kombinirana tehnika lemljenje i akrilne boje. Poruka: „A sada žurim. Uhvatiti vrijeme.“ Na Regionalnoj domijadi 3. mjesto stručnog žirija.

5. Industrijski dizajn, *Krijesnica*. Kombinirana tehnika: spajanje vodovodnih cijevi, spajanje rasvjete, šivanje sjedi-

šta. Na Regionalnoj domijadi okitila se dvama drugim mjestima, ocjenama učeničkog i stručnog žirija.

6. Modni dizajn, *Šopingholičarka*. Tehnika spajanja pvc vrećica, krojenja i lijepljenja glaćanjem. Tema je globalna, zbrinjavanje otpada. Djevojke znaju iz prve ruke koje su osobine prave šopingholičarke jer su na Državnoj domijadi osvojile 1. mjesto učeničkog i 3. mjesto stručnog žirija.

Folklorna grupa Šinjorine

Folklorna grupa Šinjorine plesala je *U Korčuli kolo krete*, i na Državnoj domijadi, u konkurenciji pet izvrsnih folklora, pod mentorstvom odgajateljice Majde Barada i vanjske suradnice Natali Ban, osvojila je 2. mjesto stručnog žirija.

U Domu su aktivne dvije sportske grupe: stolni tenis i badminton. Djevojke iz stolnoteniske ekipe, vođene pedagoginjom Teom Jerić na Regionalnoj domijadi osvojile su 2. mjesto. Badmintonска družina pod mentorstvom odgajateljice Jelene Ćubić na Regionalnoj domijadi osvojila je 3. mjesto.

Živimo u vremenu u kojem je za sve dovoljno tek nekoliko klikova na mreži. Online komuniciramo, učimo, kupujemo.

Ekipa Badminton

Ekipa stolnog tenisa

Dramska grupa, Mreža

Ivana Lozančić, Na rubu.jpg

Novinarska grupa na LiDraNu 2019.

Mreža ima brojne prednosti, ali skriva zamke i opasnosti. Scenskim prikazom dočarale su to djevojke iz dramske grupe pod mentorstvom odgajateljice Darie Sladoević i vanjske suradnice Ane Dalbelo. Autorski tekst i nenadmašna izvedba donijele su na Državnoj domijadi 3. mjesto po ocjeni učeničkog žirija.

Duša ne vidi bez slike! Multimedija grupa pod mentorstvom odgajateljice Vlatke Vladilo, fotografijom i kamerom bilježi život u Domu. Na Regionalnoj domijadi predstavile su se u dvije kategorije.

1. Fotografija *Na rubu* rad je Ivane Lozančić. Ivanina poruka je da je u životu važno podignuti glavu i krenuti dalje i onda kada te život sruši. Fotografija je ocjenom stručnog žirija Regionalne domijade bila najbolja u konkurenciji od čak 21

Novinarska grupa

fotografije. Na Državnoj domijadi, u konkurenciji pet najboljih fotografija iz svih domova RH, osvojila je dva 3. mesta, po ocjenama učeničkog i stručnog žirija.

2. Film *Pokreni se* rad je grupe učenica koji skreće pažnju na aktivne mlade ljude koji se uspijevaju izboriti u današnjoj neravnoteži načina života, kada ih uvelike povlače društvene mreže i platforme. U Domu je velik broj učenica koje svoje slobodno vrijeme provode stvarajući kvalitetne sadržaje i njima je posvećen ovogodišnji video. Zahvaljujući njima i utjecaju na druge učenice, možemo se pohvaliti velikim brojem slobodnih aktivnosti i posebnih programa, sad već tradicionalno izvrsnim uspjesima na domijadama, LiDraNu, kulturno-umjetničkoj smotri mladih u Lori itd.

Plesna grupa, koreografija Tears

Gospođa Vernona Mihanović, dugogodišnja vanjska suradnica plesne grupe, odlično poznaje ritam Doma i djevojaka. Zna kako i od onih koje za ples imaju dvije lijeve noge izvući maksimum. Uz odgajateljicu Veru Biočić, plesna skupina je na Državnoj domijadi osvojila dvostruko 3. mjesto, učeničkog i stručnog žirija. Glazbena podloga za koreografiju *Tears* je pjesma *Another love*. Ples govori o bolnom ljubavnom prekidu, ali ples liječi osobito ljubavne boli, te na kraju bol i tuga odlepršaju s perjem.

U proljeće izlazi novi broj domskog lista Polet. I tako već 23 godine. Polet preslikava život Doma, naše ponose, radosti i veselja, naša razmišljanja i dvojbe. Poletom ispraćamo maturantice i dočekujemo nove generacije. Možete ga listati ili pogledati na web stranici Doma i portalu skole.hr. Uz mentorstvo odgajateljice Đurdice Kamenjarin s Poletom smo sudjelovale i na županijskoj smotri LiDraNo 2019.

Predstavljanje na domijadama nije sve što radimo. Još je mnogo sadržaja tijekom nastavne godine.

.Volontiranje je navika srca i namjera umu.“

Učenice Ženskog đačkog doma ističu se humanitarnim radom i volontiranjem. Svoje slobodno vrijeme nesebično poklanjaju štićenicima udruge „Srce“, te sudjeluju u raznim humanitarnim akcijama. Neke od njih su: „72 sata bez kompromisa“, Marijini obroci, Zdenac znanja – tradicija 2. i 5. odgojne grupe koja traje već dvanaest godina a podrazumijeva školovanje siromašne djece Trećeg svijeta.

Akcije volonterske grupe

Zdenac znanja, kumčad 2. i 5. odgojne grupe,
Keneth Bakly i Dismans Haule iz Tanzanije

Natjecanja na razini Doma

Pokreće nas adrenalin, motivira okus pobjede. Zato redovito organiziramo natjecanja: Kviskoteka je natjecanje u znanju i vještinama, Karaoke su pjevačko natjecanje, a Masterchef kulinarsko. Cilj nije samo pobjeda već podizanje svijesti o potrebi cjeloživotnog učenja, rada na sebi, razvijanju i usavršavanju kompetencija i vještina na različitim područjima. Škola za život u punom smislu riječi.

Kviskoteka traje pet ciklusa tijekom kojih snage odmjeravaju pteročlani timovi odgojnih grupa. Pobjednice ovogodišnje Kviskoteke su Narančasti tim 1. odgojne grupe.

Karaoke su raspjevano predbožićno događanje, a pobjedu su ove godine odnijele djevojke iz sobe 16: Morena, Matea, Amelie i Issa, okupljene pod imenom Diskoteka, pjevale su Daddy Cool.

Masterchef traje dva ciklusa a odgojne grupe predstavlja kulinarski dvojac. Par koji je pobijedio na ovo-

Masterchef ekipa

Food Art domskih masterchef-ica

godišnjem natjecanju su masterchef-ice Gabriela Androšević i Marijana Tulić, predstavnice treće odgojne grupe.

Putovanja i izleti

Naša već tradicionalna putovanja nisu izostala ni ove godine:

Putovanje u studenom vezano je uz obilježavanja Dana sjećanja na Vukovar, od 15. do 17. studenog 2019.

Vikend od 13. do 15. prosinca proveli smo već tradicionalno kao gosti UD Marija Jambrišak, na Adventu u Zagrebu.

Nismo izostavili ni duhovnu obnovu koju smo ove godine proveli od 28. veljače do 1. ožujka u Zadru, u samostanu Arbanasi kod Školskih sestara franjevki Krista Kralja.

Razglednica s Adventa u Zagrebu

Izlet u Vukovar

Blizanke u Ženskom đačkom domu

Kod strukture učenica u Domu školske godine 2019./2020. jedan podatak posebno upada u oči. Blizanke. Nije neobično da imamo sestre blizanke, jedne ili dvije. Ali četiri para dvojajčanih blizanki, priznat ćete i sami, ipak je rijetkost. Ovogodišnje blizanke tako čine čak 5,59% populacije učenica u Domu. I više nego dobar povod za grupni intervju.

Uz sve veze i povezanosti kojih je u Domu mnogo, a i u životu općenito, one se ističu posebnom vezom. Mi koji imamo braću i sestre mlađeg ili starijeg uzrasta, ili smo jedinci, u prilici smo iz njihove priče saznati što znači imati sestruru blizanku.

Predstavimo ih:

Željka i Rafaela Šošić, rođene 28. 6. 2004. godine u Splitu, žive u Brelima. Željka je starija minutu. Učenice su 1. razreda IV. Gimnazije Marko Marulić u Splitu. Rafaela je dobila ime po anđelu Rafaelu, a Željka jer je došla kao želja njihovih roditelja.

Josipa i Ivana Lozančić, rođene 19. 8. 2002. godine u Splitu, žive u Novim Selima. Josipa je starija pet minuta. Polaze 3. razred Škole likovnih umjetnosti, Ivana smjer fotografski dizajner, a Josipa smjer slikarski dizajner. Obje su dobile ime po djedovima.

Matilda i Karolina Trojković, rođene 27. 10. 2003. godine u Ostfildernu u Njemačkoj, žive na Lastovu. Matilda je starija minutu. Učenice su 2. razreda, Karolina pohađa II. gimnaziju, a Matilda Turističko-ugostiteljsku školu, smjer komercijalist. Matilda je ime dobila po prabaki, a Karolina jer se tako svđalo roditeljima.

Lucija i Antonia Beroš, rođene 1. 12. 2004. u Splitu, žive u Bratušu. Lucija je starija dvije minute. Lucija

je učenica Graditeljsko-geodetske tehničke škole, smjer arhitektonski tehničar, a Antonia pohađa Zdravstvenu školu, smjer farmaceutski tehničar. Lucija je dobila ime po baki, a Antonia jer se tako svđalo roditeljima.

Kako je živjeti s nekim tko ti je vrlo sličan?

Željka i Rafaela Šošić: Imamo dosta sličnosti, ali u nekim stvarima se u potpunosti razlikujemo. A činjenica da imaš kopiju sebe je zapravo super. Sviđa nam se to.

Josipa i Ivana Lozančić: Nismo toliko slične fizički ni psihički, ali ipak je lijepo što smo blizanke.

Matilda i Karolina Trojković: Kao osobe smo potpuno različite i to je dobro. Ponekad smo dosadne jedna drugoj.

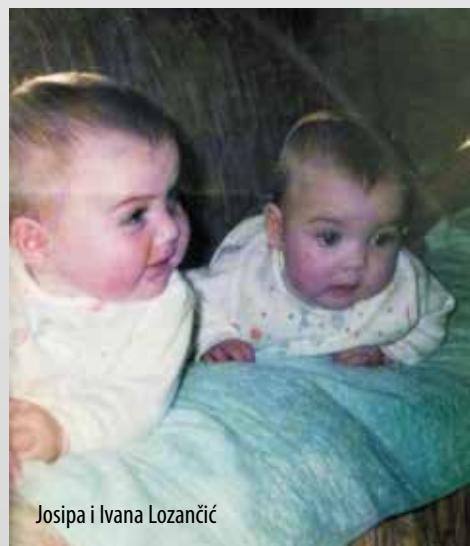
Lucija i Antonia Beroš: Imamo dosta sličnosti i razlika, ponekad je to zabavno, a ponekad dosadno.

Opiši svoju blizanku u tri riječi.

Željka o Rafaeli: Odlučna, pametna, zabavna. **Rafaela o Željki**: Pametna, spremna pomoći, draga.

Ivana o Josipi: Duhovita, zabavna, povučena. **Josipa o Ivanici**: Otvorena, duhovita, luda.

Matilda o Karolini: Komplicirana, pričljiva, društvena. **Karolina o Matildi**: Preodgovorna, predobra, sramežljiva.

Josipa i Ivana Lozančić

Lucija i Antonija Beroš

Lucija o Antoniji: Odgovorna, ozbiljna, brzo se nađuti. Antonija o Luciji: Pozitivna, neodgovorna, hrabra.

Odijevate li se isto? Uživate li u tome ili je to samo bila stvar djetinjstva?

Željka i Rafaela Šošić: Obožavamo se oblačiti isto jer to naglašava činjenicu koliko smo zapravo iste. Prakticiramo to od djetinjstva.

Josipa i Ivana Lozančić: Užasno nam je smetalo što su nas oblačili isto. Htjele smo biti svoje, kao što smo i sada.

Matilda i Karolina Trojković: Odijevali su nas isto dok se jednom prilikom nismo potužile da nam se to ne sviđa, i od tada svaka svoje.

Lucija i Antonija Beroš: Kao male su nas jednako odijevali, a kasnije smo razvile svaku svoj stil. Nikad nam nije smetalo što su nas odijevali isto, a ovako kako je sada došlo je samo od sebe i zapravo je tako bolje.

Jeste li koji put zamijenile uloge?

Željka i Rafaela Šošić: Jednom smo to napravile tako da smo zamijenile imena i namjerno se pogrešno predstavile ljudima koji nas ne poznaju.

Josipa i Ivana Lozančić: Nikada nismo to napravile.

Matilda i Karolina Trojković: S obzirom na to da smo nas dvije fizički različite, u našem slučaju to nije bilo moguće.

Lucija i Antonija Beroš: Naravno. Na jednom testu u školi. Lucija je dobro napisala test, ali je Antoniji dobra ocjena bila potrebnija. Predale su test tako da se Antonija potpisala na Lucijin i obrnuto. Ali, na kraju su ipak dobile istu ocjenu jer je Lucija ispravljala pogreške u Antonijom testu prije nego ga je predala.

Znate li što misli i kako se osjeća ona druga bez da razgovarate o tome?

Željka i Rafaela Šošić: Pa uglavnom znamo što ona druga misli. Povezane smo i poznajemo se toliko da iz očiju možemo jedna drugoj iščitati misli i osjećaje.

Josipa i Ivana Lozančić: Uvijek znamo što ona druga misli, čak i u slučaju kada smo razdvojene.

Matilda i Karolina Trojković: Da, to je jedan drugačiji nivo komunikacije, samo pogled je dovoljan da znamo što ona druga misli.

Lucija i Antonija Beroš: U većini slučajeva znamo što druga misli.

Što ako vam se sviđa isti dečko, kako to utječe na vaš odnos?

Željka i Rafaela Šošić: Još nismo bile zaljubljene.

Josipa i Ivana Lozančić: Što se tiče momaka, imamo različit ukus. Josipa: Voljela bih da je visok, smeđokos, da ga zanima umjetnost i da nije previše tvrdoglav, da se ne ponaša djetinjasto u određenim situacijama, da se voli sezati i da je osoba od povjerenja. Ivana: Da je viši od mene, po mogućnosti da se bavi nekim sportom. Ipak mi je najvažniji njegov karakter, kakva je osoba, da se zna izboriti za sebe, da je brižan, da nije umišljen i da ne gleda ljude s visoka.

Matilda i Karolina Trojković: Ne, Bože sačuvaj!

Lucija i Antonija Beroš: Ne, po tom pitanju ukusi su nam različiti. Iako se Antonija ne izjašnjava po pitanju tipa muškarca svog života, ja bih voljela da bude plavih očiju, malo viši od mene.

Matilda i Karolina Trojković

Rafaela i Željka Šošić

Utjeće li vaš odnos blizanki na odnos s drugim ljudima? Imate li isto društvo?

Željka i Rafaela Šošić: Uglavnom imamo isto društvo, ali svaka ima svoje najbolje prijatelje/ice. Naši su prijatelji navikli da smo nas dvije uvijek zajedno, u paketu. To im je postalo normalno.

Josipa i Ivana Lozančić: Sada u srednjoj školi imamo svaka svoje društvo, ali i dalje na značajne datume i dođađe poput dočeka Nove godine, rođendana, proslava i sl. odlazimo zajedno.

Matilda i Karolina Trojković: Čini nam se da ljudi osjećaju krivnju ako pozovu jednu od nas, a ne i drugu tako da nas uvijek zovu u tandemu, bez obzira o kojem se događaju radi.

Lucija i Antonia Beroš: Imamo isti krug starih prijatelja. Društvo u srednjoj školi nam je različito, ali ne vidimo u tome nikakav problem.

Koja je najneugodnija situacija u kojoj ste se našle?

Željka i Rafaela Šošić: Kada smo u osmom razredu učile kako nastaju blizanci, cijeli razred nas je gledao nekako čudno. Mislim da nitko ne želi biti osoba u koju svi bulje.

Josipa i Ivana Lozančić: Zapravo i nemamo neku posebno neugodnu situaciju.

Matilda i Karolina Trojković: Na prošlogodišnjoj Domijadi prilikom upoznavanja nenamjerno smo se predstavile imenom one druge pa smo to brže popravljale ... dok su nas drugi zbunjeno promatrali.

Lucija i Antonia Beroš: Kada bolje razmislimo, i nema takve situacije.

Jeste li razmišljale kako bi vam životi izgledali da ste samo sestre, ne i blizanke?

Željka i Rafaela Šošić: Da, to bi bila potpuno druga situacija, mislim da bismo bile povezane na drugačiji način, možda manje nego sada.

Josipa i Ivana Lozančić: Nikada nismo o tome razmišljale i super je to što sve prolazimo skupa.

Matilda i Karolina Trojković: Imamo jednu stariju sestrju i to nam je sasvim dovoljno.

Lucija i Antonia Beroš: Sigurne smo da bi bilo drugačije nego sada. Nama je dobro ovako, navikle smo jedna na drugu.

Imate li neki poseban jezik na koji komunicirate?

Željka i Rafaela Šošić: Imamo ga od djetinjstva i, premda su ti dani prošli, ponekad iskoristimo neku riječ iz naše dobro šifrirane komunikacije.

Josipa i Ivana Lozančić: Nismo nikada imale neki izmišljeni jezik, ali ponekad razgovaramo telepatski.

Matilda i Karolina Trojković: Poseban jezik nije nam nikada trebao jer pogledom čitamo misli.

Lucija i Antonia Beroš: Kao male da, imale smo samo svoj jezik. Sada nam više nije potreban.

Jeste li uvijek dobivale jednaku pažnju od roditelja i drugih u vašoj blizini?

Željka i Rafaela Šošić: Roditelji su nam od početka posvećivali jednaku pažnju i uvijek se trude ne praviti razliku među nama.

Josipa i Ivana Lozančić: Mama i tata nikada nisu radili razliku među nama dvjema, a ni između nas i mlađeg brata.

Matilda i Karolina Trojković: Zapravo i nismo dobivale jednaku pažnju, Matilda je uvijek dobivala više pažnje.

Lucija i Antonia Beroš: Kako kada, Antonia je razmaznija i uvijek je tražila i dobivala više pažnje.

Jesu vas koji put prijatelji zamijenili?

Željka i Rafaela Šošić: Nismo baš identične izgledom pa nas toliko ne mijesaju.

Josipa i Ivana Lozančić: To nam se stalno događa.

Matilda i Karolina Trojković: Ne, u našem je slučaju to teško zamislivo.

Lucija i Antonia Beroš: Stalno nas mijenjaju i to ne samo prijatelji, već ponekad mama i tata.

Što mislite, je li bolje imati sestruru blizanku ili sestruru/brata mlađeg odnosno starijeg od vas?

Željka i Rafaela Šošić: Mi nemamo druge braće i sestra i teško nam je zamisliti da bi moglo biti drugačije nego da smo blizanke.

Josipa i Ivana Lozančić: Ma bolje je da smo blizanke; jedna u vatri, druga u vatri.

Matilda i Karolina Trojković: Blizanke smo i nije moguće da bude drugačije.

Lucija i Antonia Beroš: Jača je povezanost između nas dvije nego sa starijom sestrom.

Koliko cijenite jedna drugu i činjenicu da uvijek imate drugu polovicu sebe?

Željka i Rafaela Šošić: Do te mjere da bi život dale jedna za drugu.

Josipa i Ivana Lozančić: Ruku u vatru za svoju sestru.

Matilda i Karolina Trojković: Jako nam je stalo do one druge i spremne smo na štošta da bismo pomogle ili udovoljile jedna drugoj.

Lucija i Antonia Beroš: Cijenimo se međusobno i sigurno bi štošta učinile jedna za drugu. Lucija bi možda bila malo brža u tome.

Mija Sabljić

Crtež je rađen u olovci.

Tema je sestrinska povezanost. Josipa poručuje:

„gdje god podem vidim samo tebe...

jedinstvene smo, posebne, a opet u svakom mom pogledu zrcališ se ti.

moj korak slijedi tvoj, a tvoj prati moj.

isprepletene su naše spone sićušnim zrcalima u kojim se zrcalim ja.

ili se ogledaš ti?

moja sestro.

moja blizanko!”

Činjenice i zanimljivosti o blizancima

Kako nastaju blizanci?

Do začeća jednojajčanih blizanaca dolazi kada se oplođeno jajašce razvija u dva embrija, i svaki sadrži istu genetsku kompoziciju, koja će kasnije rezultirati istim fizičkim značajkama. U slučajevima kada tijekom ovulacije u ženinom tijelu dolazi do otpuštanja dvaju jajašaca, koja oplođuju dva različita spermatozoida, nastaju dvojajčani blizanci.

Male bebe često izgledaju vrlo slično, čak i kada nemaju ništa i nikoga zajedničkog. A tek jednojajčani novorođeni blizanci! Mamama je doista ponekad teško razlikovati ih. „Koji je sad Stipe, a koji Mate? Jesam li premotala Teu ili Maju?”

Ono što je doista različito, čak i kod jednojajčanih blizanaca, je njihov pupak! Naime, pupak nije ništa drugo nego zarašli oziljak prezane pupkovine i ovisi samo o tome kako je ona prezvana.

Uz pupak, blizanci imaju i različit otisak prsta. Otitak prsta jedinstven je kod svake osobe zato što se formira u maternici. Na izgled i oblik krivulja na prstima utječe položaj fetusa i struktura maternice.

Psi uvijek znaju tko je tko

Blizanci možda mogu zavarati roditelje, ali ne i odanog kućnog ljubimca s istančanim osjetom njuha. Psi uvijek znaju koji je koji mali gazda.

Blizanci mogu imati različite očeve

U životinjskom carstvu rađaju se mladi koji imaju različite očeve. To je česta i dokazana pojava. Kod ljudi taj fenomen nije ispitivan, ali je moguće. Do njega dolazi kada žena tijekom ovulacije ima seksualne odnose s dva različita partnera. Ako dva spermija oplode dva jajašca, u maminom trbušiću rast će blizanci koji imaju različite očeve.

Fetusi u maminom trbušu ne moraju biti blizanci

Pitate se kako je to moguće? Postoje žene koje imaju dvije maternice, što je rijetko stanje koje se razvije kod ženskog fetusa prije rođenja.

Događa se da žene koje imaju dvije maternice začnu dvoje djece u kratkom razdoblju i donesu ih na svijet istovremeno. Takva djeca odgajaju se kao blizanci, ali medicinski gledano oni to nisu. Statistika također govori da jedan do dva posto dvojajčanih blizanaca nema istog oca.

Blizanci s različitom bojom kože

Blizanci od kojih je jedan crnac, a drugi bijelac rađaju se svega jednom godišnje, ali u budućnosti će se to češće događati. Dr. Jim Wilson, genetičar, kaže da budući da otac i majka daju djetetu po pedeset posto svojih gena, prva generacija potomaka roditelja različite rase sigurno će biti mješovite rase. S obzirom na to da je svako deseto dijete mješovite rase, u budućnosti će biti više blizanaca od kojih će jedan biti svijetle puti, a drugi tamne.

Blizanci razvijaju svoj jezik

Sva mala djeca brbljavaju, no izgleda kako blizanci razumiju brbljanje jedni drugih.

Istraživanje objavljeno u časopisu američkog Instituta za opću lingvistiku dokazalo je kako blizanci jedni od drugih uče riječi i proširuju vokabular. Autori procjenjuju da čak četrdeset posto svih blizanaca stvara svoj vlastiti jezik. Jezik nastaje tako što jedan od blizanaca modelira nezreo i patološki govor drugog, zbog čega ova govore neispravno, a pritom se međusobno razumiju.

Zrcalni blizanci

Da, jednojajčani blizanci izgledaju gotovo jednak. No, u nekim slučajevima doslovno izgledaju kao odrazi u zrcalu. Zrcalni blizanci nastaju kada se oplođeno jajašće razdvoji kasnije nego inače. Na primjer, jedan blizanac ili blizanka može imati znamen na lijevoj ruci, a drugi blizanac ili blizanka znamen na desnoj ruci. Događa se i da se jedan od zrcalnih blizanaca rađa s obrnutim rasporedom organa. Na primjer, lijevi atrij srca i lijevog pluća postavljeni su na desnu stranu srca i obrnuto.

Blizanci se međusobno druže još u maminom trbušiću

Znanstvenici sa Sveučilišta u Padovi ultrazvukom su promatrali što rade blizanci u maminom trbušiću te su uočili da u četrnaestom tjednu trudnoće već posežu jedan za drugim, a u osamnaestom tjednu dodiruju se međusobno. Analizom snimaka ultrazvuka utvrđeno je i kako su blizanci na drugaćiji način posezali za osjetljivijim dijelovima tijela svog brata ili sestre. Bili su jednako pažljivi kao i kada su posezali za svojim osjetljivijim dijelovima tijela.

Dječaci ili djevojčice?

Među blizanicima dominiraju dječaci, no kada su u pitanju trojke statistika se mijenja u korist djevojčica.

Blizanci su češće ljevaci

Osim što su posebni po tome što oduvijek imaju brata ili sestruru, blizanci su češće ljevaci. Blizanačka

statistika kaže da dvadeset dva posto svih blizanaca piše lijevom rukom. Istovremeno, samo deset posto svih beba rođenih bez brata ili sestre su ljevaci.

Kada su razdvojeni...

Nekada je život okrutan pa se blizanci razdvajaju po rođenju ili u ranom djetinjstvu.

Ako se kasnije sretnu u životu, shvate kako imaju puno sličnosti unatoč sasvim različitim životima - odabrali su istu karijeru ili su djeci nadjenuli isto ime.

Izvor: <https://bebimil.hr/> (pristupljeno 30.12.2019. 8:45)

Obradila Antonela Dominiković

Porast blizanačkih trudnoća u novije vrijeme događa se uglavnom zbog povećanog broja medicinski potpomognutih oplodnjki. Međutim, istraživanja pokazuju da na začeće blizanaca mogu utjecati i majčina životna dob, visina, težina, genetika.

- Jedna od dvjesto pedeset trudnoća rezultira jednojajčanim blizancima,
- žene koje su i same dvojajčani blizanci imaju veće šanse da rode blizance,
- što je žena starija, veća je mogućnost blizanačke trudnoće,
- žena koja je već jednom rodila blizance ima tri do četiri puta veće šanse da ih ponovno rodi,
- žene koje konzumiraju više mlijecnih proizvoda imaju pet puta veću šansu da zanesu blizance od žena koje izbjegavaju mlijeko i mlijecne proizvode,
- jednojajčani blizanci ne mogu biti genetski predodređeni jer su rezultat nasumične podjele jedne jajne stanice,
- prosječna težina blizanaca na porodu je dva i pol kilograma,
- Nigerija je zemlja s najvećim brojem blizanaca, Kina ima najmanje blizanaca, jedan od tristo,
- u Hrvatskoj najviše blizanaca živi u Orahovici, čak sto blizanačkih parova,
- među rasama postoji razlika u učestalosti rađanja blizanaca: kod bijele rase rađa se jedan blizanac na devedeset porođaja, kod žute rase tri blizanca na tisuću poroda, a kod crne rase najviše je blizanaca, od trideset do četrdeset blizanaca na tisuću poroda,
- Inuiti su vjerovali da su blizanci zapravo prerušeni lososi.

Brother from another mother

Vjerovali ili ne, u našem Domu postoji živi dokaz da na svijetu postoji barem jedna osoba ista kao i ti. Dva para djevojaka koje nalikuju jedna drugoj kao jaje jajetu, ali su iz potpuno drugih krajeva Hrvatske, a i susjedne nam BiH. Život ih je doveo na vrata Ženskog đačkog doma. Za njih pozitivno i zanimljivo životno iskustvo, ali za ostale djevojke, barem u početku, izvor zabune i nesporazuma.

Jedan par su: Anita Vudrag iz Sinja, glazbenica-klaviristica iz Glazbene gimnazije i Chiara Erstić iz Baške Vode, buduća kozmetičarka iz Obrtničke škole.

Drugi par su: Dora Pašalić iz Kupresa, BiH, učenica Zdravstvene škole i Lea Čepo iz Makarske, učenica IV. Gimnazije Marko Maruluć.

Razgovarala sam s Chiarom kako je sve izgledalo u početku.

Kada ste se ti i Anita prvi put srele?

Bilo je to na Regionalnoj domijadi u Lori. Prije susreta čula sam govorkanja od cimerica i djevojaka s moga kata da je na katu iznad nas jedna djevojka koja je ista ja. Nisam na to obraćala pozornost sve do dana kada smo se susrele na Domijadi.

Jeste li nekad pomislile da ste možda razdvojene sestre, kao u sapunicama?

Nisam na to pomislila. Samo upoznavanje bilo je neposredno prije početka nastupa, tako da od treme za nastup nisam stigla ni o čemu razmišljati.

Jeste li imale koji čudan događaj zbog sličnosti?

Dogada se da mi se cimerice i druge djevojke prilikom susreta po Domu obraćaju s: „Ej Anita ...“ Čak je i odgajateljica Zrinka jednom zamijenila nas dvije, obraćala se Aniti s nečim što je bilo vezano za mene. Anita je zbumjeno i u čudu slušala.

Anita Vudrag i Chiara Erstić

Jesi li mogla zamisliti da ćeš baš u Domu naići na svoju dvojnicu?

Nikada mi tako nešto nije palo na pamet. Razmišljala sam i vjerovala da će u Domu steći prave prijatelje, ali svoju dvojnicu ... nikada.

Razmišljate li o nekoj šaljivoj zamci da još više zbutite cimerice i odgajateljice?

Oh, to ti je jako dobra zamisao. Izvedivo je i s obzirom na okolnosti mislim bi bilo urnebesno. Razradit ćemo twoju ideju.

Antonela Dominiković

Fizička sličnost, slučajnost ili...?

Nakon završetka osnovne škole u Kupresu odlučila sam nastaviti srednju školu u Splitu. I tako već tri godine živim u Ženskom đačkom domu u Splitu. Na početku ove školske godine dogodila mi se pomalo čudna stvar. Već prvu večer pri ulasku u učionicu vidjela sam dvije meni nepoznate djevojke. Nova lica,

promislila sam i nastavila svojim putem. Tu istu večer do mene je došao glas kako se netko raspituje za mene. Za mene? Točno ispred mene stala je djevojka: visoka, tamna kosa, zelene oči, tamna put, vedra, nasmijana. I kaže mi: „Ja sam Lea. Tebe tražim. Tek sam došla u Dom, a stalno mi govore da sličim jednoj Dori.“ Zbunjena, pristojno sam se nasmiješila. Prišle su nam i druge djevojke i sve s čuđenjem ponavljale: „Iste ste“. Trebalо nam je nekoliko dana da sebi osvijestimo koliko smo zapravo slične. Ali stvarno slične. U svojih sedamnaest godina susrele smo mnogo ljudi, i nitko nam nikada nije bio baš toliko nalik. Sve do toga dana. Možda nas je tolika fizička sličnost u početku pomalo zbunjivala, ali brzo smo naviknule. Stale bismo nasred hodnika, pogledale se i prasnule u smijeh.

Lea je rođena dva mjeseca nakon mene, što znači da nismo baš blizanke, kako neki pomisle. U međuvremenu smo napravile pregršt zajedničkih fotografija koje nesebično dijelimo s prijateljima, a na pitanje: „Sličimo li?“ najčešće slijedi pozitivan odgovor. Uz ovaj tekst vidjet ćete jednu od naših fotografija pa prosludite sami.

Jednom sam naišla na podatak da svaka osoba na svijetu ima svog dvojnika, samo je mala vjerojatnost da će ga susresti. Kao mala djevojčica ponekad sam

Lea Čepo i Dora Pašalić

razmišljala da je moja dvojnica možda u dalekoj Australiji, ili u Engleskoj, ili na nekoj drugoj egzotičnoj destinaciji. Sada sam sigurna da moja dvojnica živi sa mnom na drugom katu Ženskog đačkog doma, pet soba od mene.

S Leom iz dana u dan gradim i produbljujem odnos, družimo se, zbližavamo, dijelimo radosti i tuge, razmjenjujemo iskustva iz škole i Doma. Postala je posebna osoba u mome životu i sigurna sam da ju ne želim izgubiti nakon odlaska iz Doma. Ipak je ona moja sestra po izgledu, a sestre su nerazdvojne.

Dora Pašalić

Veze

Često brkamo pojmove obitelj i rodbina. U Velikom rječniku hrvatskoga jezika Vladimira Anića potražili smo definicije, i evo što kažu:

„Obitelj je temeljna društvena jedinica zasnovana na zajedničkom životu užeg kruga srodnika, roditelja i njihove djece.“

„Rodbina je ukupnost onih s kojima je tko u srodstvu, rođaci, srodnici i svojta, dakle, svi osim obitelji.“

O obiteljskim i rodbinskim vezama piše Ivana Čepo.

Obiteljske veze

U životu rijetko koja osoba ima utjecaj na ljude poput njihovih roditelja. Roditelji ne mogu biti svi, to su oni posebni ljudi koji svoju djecu izvode na pravi put.

U obiteljskim odnosima roditelj suprotnog spola djetetu daje sadržaj - ŠTO, a roditelj istoga spola proces - KAKO. Konkretno to znači da će otac upućivati kćer tijekom odrastanja na ono što je bitno da žena bude i ima, a majka će joj pokazivati kako će to učiniti i postići.

Majka - kći

Odnos između majke i kćeri može biti predivan, idiličan i savršen, ali ipak je ovo jedan od komplikiranih odnosa u kojem često dolazi do toliko nevažnih

nesuglasica, pogotovo kada je kćer u tinejdžerskoj dobi. Prije svega u ovome odnosu bitan je iskren i čest razgovor. Mislim da je pogrešna prepostavka da majka kćeri mora biti „najbolja prijateljica“. Prijateljski

odnos je poželjan, ali više majčinski nastrojen. Prijatelji nemaju isti utjecaj kao majka. Ovaj odnos se mora njegovati od samih početaka kako bi se majka i kći kasnije dobro slagale.

Majka - sin

Ovo je također vrlo poseban i specifičan odnos. Često se dogodi da majka od sina napravi „majčinog sinčića”. Dječak ne uspijeva emotivno i psihički sazrjeti ako ga majka „ograničava” i od svega štiti. Jako je važno da dječak od majke stekne ispravno mišljenje o ženama i ženskom rodu jer majka mu je prvi doticaj sa „ženskim svijetom”. Vrlo je vjerojatno da će se dječak prema djevojčicama odnositi onako kako se odnosi i prema majci. „Muškarci su ono što su njihove majke napravile od njih.” glasi izreka koja je istinita u mnogo slučajeva.

Edipov kompleks je poremećaj u kojem se dječaku (sinu) svida njegova majka većinom na seksualnoj bazi. Ovaj kompleks se zna događati u obiteljima u kojima je sin odgajan na krivi način te se razvija u dobi od treće do sedme godine. Primjer ovog kompleksa nalazimo u lektiri Antigona.

Otac - kći

Više pažnje posvećeno je odnosu između majke i kćeri, ali se ni odnos otac - kći ne treba zanemarivati jer ima jednaku važnost. Neka istraživanja naglašavaju da je čak ovaj odnos mnogo važniji i ima više utjecaja na djevojčice. U literaturi se često ističe da iskustvo koje djevojčica stekne s ocem u djetinjstvu značajno utječe na nju te je formira kao osobu. Potpuno je netočno da „muškarac bolje razumije muškarca” jer očev savjet, lijepa riječ i pokazivanje ljubavi je itekako potrebno kćeri.

Otac - sin

Odnos između očeva i sinova jako je složen. Otac i sin trebaju puno komunicirati da bi jedan drugoga razumjeli. Problem koji često nastaje u ovome odnosu je vjerovanje da muškarci moraju biti jaki i ne smiju pokazivati svoje osjećaje. Takav stav je potpuno netočan i pogrešan. Svaka osoba mora pokazivati određenu dozu emocija, bile te emocije ugodne ili neugodne. Da bi otac i sin funkcionali, moraju jasno i često izražavati osjećaje. Mnogi očevi odgoju djece prepuštaju

Jeste li znali?

Dan braće i sestara slavi se u mnogim dijelovima svijeta 10. travnja.

majci navodeći da je to ženski posao, a djetetu (pogotovo dječacima) potrebna je i muška ruka. Očevi su veliki primjeri svojim sinovima. I ne treba zaboraviti da poneki izljev ljubavi oca prema sinu nije mlak i nepotreban, nego upravo suprotno.

Braća i sestre

Veza između braće i sestara ispunjena je ljubavlju i prijateljstvom, ali i ljubomorom i suparništvom.

„Bez obzira veličali ili nijkali bratsku povezanost – sve dok su brat ili sestra živi postoji jedno ljudsko biće koje nas poznaje kao dijete, koje nas je iskusilo na jedinstven i intiman način, na koji smo vrlo malo mogli utjecati, koje je zrcalo, iako iskrivljeno, našeg djetinjstva i mladosti, netko tko je ukratko bio dijete roditelja koje je dijelilo s nama.“

(Bank and Kahn, 1982. prema D'arcy, Flynn, McCarthy, O'Connor, Tyerney, 2002.)

Veza među braćom i sestrama jedan je od onih temeljnih životnih odnosa. Prolazi kroz razne faze. U djetinjstvu počinje rivalstvom - svađe i suparništvo prirodan su i neizbjeglan dio zajedničkog odrastanja. Snažna podržavajuća veza nastaje tek kasnije.

Bez obzira jeste li se u djetinjstvu ponašali poput psa i mačke, odnos s bratom ili sestrom poseban je. Imati brata ili sestru znači imati rame za plakanje kada zatreba, zaštitu (pogotovo ako se radi o starijem bratu ili sestri), iskreni savjet bez previše pakiranja. Uz brata ili sestru učimo se biti suosjećajniji i altruističniji, i bolje razvijamo komunikacijske vještine. Braća i sestre poznaju se u dušu i vole onakvima kakvi jesu, bezuvjetno i sa svim manama. Čuvaju leđa čak i onda kada svi drugi odustanu. Najbolje razumiju kada im objasnite zašto vam je mama digla živce ili zašto je tata ispašao smiješan. Smijete se istim ljudima i forama i samo vi znate zašto je nešto urnebesno dok vas drugi ljudi blijedo promatraju.

Rodbinske veze

U prošlosti su rodbinske veze bile mnogo jače. Više generacija obitelji je živjelo pod istim krovom te su odnosi bili mnogo čvršći i ljudi su se više družili. Danas je sve postalo nekako brzo, dostupno i ljudi više ne mare za razgovor, druženja, zajedništvo ... jer ipak lakše je poslati poruku.

Bake, djedovi - unučad

Čim čujemo za ovakav odnos, pomislimo na puno topline, nježnosti, ukusnih kolača, razbibrige i veselja, što samo naglašava veliku ulogu baka i djedova u životu djeteta. Bake i djedovi najčešće više nisu u radnom odnosu pa imaju puno više vremena za druženje s unucima. A ponekad bake i djedovi i sami podjetinje da budu na istom nivou s unucima. U svakom slučaju, obožavanje je najčešće obostrano. Oni su uzor, prijatelji, partneri. Kod bake i djeda sve nam je dopušteno. U ne malom broju obitelji baka i djed su servis za čuvanje. Ne kaže se uzalud: „Da ih nema, trebalo bi ih izmisliti.“ Važno je da se odnos među generacijama održava. Obitelji koje su razdvojene i daleko trebaju često komunicirati da bi unuci znali cijeniti bake i djedove. Problem može nastati kada baka i djed preuzmu ulogu roditelja.

Stričevi, ujaci, tete, rođaci - djeca

Današnji način života dovodi do toga da se obitelji sve više udaljavaju. Više se ne njeguje povezanost

između bliskih, a pogotovo dalnjih rodbinskih veza. Gotovo da i ne postoji. Obitelj se čuje većinom samo za blagdane, ili za neke veće prigode poput vjenčanja, rođendana, sprovoda. Prije je komunikacija bila puno intenzivnija i intimnija. Stričevi, ujaci, tete, rođaci – bili su poput druge mame ili tate, poput brata ili sestre. Danas su ponekad potpuni stranci. Rodbinski odnosi, kao i sve drugo, održavaju se online.

Znate li?

Vrijeme je da se zapitate koliko dobro poznajete svoju rodbinu, održavate li kvalitetne odnose s njima? Što možete napraviti da se vaše veze s rodbinom učvrste? U nastavku donosimo nekoliko pojmoveva za rodbinske odnose, a vi testirajte svoje znanje o njima.

Rješenja potražite na zadnjim stranicama Poleta.

Tko je kome svak?

Tko je kome zaova?

Tko je kome djever?

Tko je kome jetrva?

Tko je kome svastika?

Tko je kome pašanac?

Tko je kome svekrva?

Tko je kome šurjak?

Tko je kome nevjesta?

Tko je kome zet?

Tko su prijatelj i prija?

Vršnjačke veze

Boravak u Domu podrazumijeva mnogo suradnje, kompromisa i suživota s vršnjacima. Odnos s vršnjacima za adolescente je jako važan jer oni uče jedni od drugih, uspoređuju se, međusobno pomažu, žele biti prihvaćeni. Kvalitetan odnos doprinosi razvoju samopoštovanja i socijalnih kompetencija.

Više o vršnjačkim vezama pročitajte u nastavku koji je za vas pripremila pedagoginja Ana Gizdić.

„Upućuj dijete prema njegovu putu, pa kad i ostari, neće odstupiti od njega“. Iz 22,6

Nije lako biti čovjek. Svaki period života ima svoje ljepote, ali i svoje breme. Budući da svaki čovjek prolazi kroz slične životne etape, trebalo bi se s razumijevanjem odnositi prema onima koji su u osjetljivim životnim periodima, poput adolescencije ili staračke dobi.

Biti odrastao znači mnogo više od fizičke zrelosti. Ponekad odrasli ljudi imaju problema sa sazrijevanjem i preuzimanjem određenih životnih uloga. Iako njihov fizički izgled sugerira da su odrasli, često se mnogi bore s preuzimanjem odgovornosti. Što tek

onda reći o adolescenciji – burnom razdoblju u kojem mladi napuštaju sigurnost djetinjstva i preuzimaju odgovornost odraslih.

Adolescencija predstavlja vrijeme sazrijevanja djeteta koje iz razdoblja djetinjstva prelazi u odraslu dob. Ovo razdoblje obilježavaju intenzivne fizičke, seksualne, emocionalne, psihosocijalne i kognitivne promjene, pa se može nazvati razdobljem zbumjenosti i otkrića. Često je odnos adolescenata prema odraslim osobama, primjerice roditeljima i učiteljima, ispunjen sukobima i buntovima mlađih budući da nastoje pronaći svoj identitet i biti samostalni. Adolescenti se susreću s brojnim promjenama u području mišljenja, osjećaja i odnosa s drugima, koje oblikuju njihov jedinstven pogled na sebe i druge. Iz perspektive odrasle osobe taj pogled često nije lako razumjeti.

Vršnjaci počinju imati sve veću ulogu u vremenu rane adolescencije. Za razliku od razdoblja djetinjstva, kada djeca prvenstveno traže potvrdu i pažnju svojih roditelja, u adolescenciji raste važnost vršnjačke grupe. Osim što se djeca zabavljaju i provode vrijeme s vršnjacima, njihovi stavovi su često bitniji od roditeljskih. Njihovi vršnjaci su jako važni. Svoju potrebu za pripadanjem mlađi ispoljavaju kroz pripadanje vršnjačkim grupama. Vršnjaci pružaju potporu, savjet i ohrabrenje te češće bezuvjetno prihvaćaju više nego odrasli. Potreba za prihvaćanjem od strane vršnjaka i sklonost priklanjanju grupnim normama čini adolescente podložnijima pritisku vršnjaka, koji doživljava vrhunac u ranoj adolescenciji i smanjuje se nakon 14. godine. Veze koje adolescenti imaju s vršnjacima su jake i u tom periodu se mnogi mlađi mijenjaju kako bi se svidjeli drugima i kako bi ih grupa prihvatila. Često se radi i o negativnom utjecanju na pojedince, primjerice konzumiranje alkohola i droga, pušenje. No, osim negativnih utjecaja, grupa vršnjaka i veze među njima imaju važnu razvojnu ulogu. Naime, unutar ovog okruženja, mlađa osoba uči vještine koje su temelj prijateljstva i intimnih odnosa u odrasloj dobi.

Odnosi s obitelji, prijateljima i drugim značajnim osobama, popularna kultura – filmovi, glazba, te duhovni utjecaji čine bazu kroz koju adolescenti oblikuju svoje moralne vrijednosti.

U razdoblju od 14. do 16. godine adolescenti se postovjećuju s vršnjacima te je teško napraviti granicu između onoga što oni misle i onoga što misle njihovi vršnjaci. Vršnjački se pritisak smanjuje u periodu

srednje adolescencije budući da adolescenti jasnije diferenciraju svoje misli, potrebe i osjećaje od onih koji su u vršnjačkoj grupi.

Prijateljstva s vršnjacima suprotnog spola, a i prvi romantični odnosi javljaju se tijekom srednje adolescencije. Dok su u razdoblju mlađe adolescencije mlađi u druženjima usmjereni prema vršnjacima istog spola, s vremenom uključuju u svoje društvo vršnjake suprotnog spola. No, i dalje su najbliži prijatelji istoga spola. Na prijelazu iz osnovne u srednju školu, adolescenti prolaze i kroz povećane stresove budući da je važnost prihvaćenosti od strane vršnjaka jako velika i ostvarivanje sebe u grupi je važno za izgradnju slike o sebi.

Moderno vrijeme nosi specifičnost komunikacije mlađih između sebe. Naime romantični i prijateljski odnosi i veze adolescenata s vršnjacima su obilježene Internetom i društvenim mrežama. Internet je važno sredstvo kojim se uspostavljaju veze među vršnjacima. Adolescenti koriste društvene mreže, komuniciraju s drugima objavljajući svoje fotografije, tekstove, slike. Velik dio grupnih i individualnih odnosa odvija se preko „mreže“. S tim povezano, može se spomenuti i pojava oblika vršnjačkog nasilja i nepoželjni oblici ponašanja.

Adolescencija ima svoje razvojne specifičnosti koje je potrebno prepoznati i razumjeti kako bi mogli stvarati kvalitetne odnose unutar obitelji i društva. To je vrijeme preobrazbe i sazrijevanja. S obzirom na to da su specifičnosti tog perioda promjene odnosa, mišljenja i osjećaja s drugima, važno je mlađim ljudima biti orijentir (prvenstveno roditelji), ali i dati im prostora za razvoj i definiranje sebe.

Izvori:

<https://www.poliklinika-djeca.hr/aktualno/teme/adolescencija-izazovi-odrastanja/>
<http://www.asocijacijaxy.org/vrsnjaci-i-vrsnjacki-pritisak>

Veze u lektirnim djelima

Kakve se veze kriju iza naslova školske lektire?
Za Polet piše prof. Maja Jelavić Šako.

LJUBAVNE VEZE

Cvijet s raskršća, Antun Gustav Matoš

U noveli se pisac, tj. Solus zaljubljuje u Izabelu. Isprepliću se san i java. Izabela je simbol ljubavi i čistoće, a Solus simbol samoće. Pisac čezne za pravom i iskrenom ljubavi.

Odiseja, Homer

Odiseja je ep o Odiseju, a radnja se događa na njegovom putu iz Troje u Grčku. Zbog prevare s trojanskim konjem, za kaznu je morao lutati morem. Njegova žena Penelopa čekala ga je punih dvadeset godina tijekom kojih mu je bila i vjerna.

Zlatarovo zlato, August Šenoa

Iako je napisan na temelju povjesnih činjenica, radnju romana Zlatarovo zlato prati ljubavna priča Pavla Gregorijanca i Dore Krupičeve. Ljubavna priča opisuje zatvorenju, ali snažnu ljubav između građanke Dore i Pavla, sina feudalca, koji moraju prebroditi nepremostive društvene prepreke da bi ostvarili svoju ljubav.

Cid, Pierre Corneille

U tragikomediji Cid obrađena je tema nesretne ljubavi legendarnog španjolskog srednjovjekovnog junaka Don Rodriga Diaza, zvanog Cid, i njegove zaručnice Himene, kojima se na putu sreće ispriječila zavada njihovih otaca. Na kraju se Cid proslavio svojim junaštvom u ratu protiv Maura pa mu je kralj za nagradu odredio Himeninu ruku.

Alkar, Dinko Šimunović

Alkar je pripovijetka s pričom o ljubavi oca Rašice i sina Salka prema siromašnoj djevojci Marti. Rašica je kao mlad momak volio Martinu majku Stanu, koja je bila siromašna, ali lijepa. Oboljela je od ospica pa joj je lice bilo unakaženo. Takva nije htjela poći za Rašicu pa se on oženio Lucom koja mu je rodila sina Salka. Kad je jednom Rašica ugledao Martu, učinilo mu se da vidi

Natali Mikulandra, Budi nekome svjetlo u tami

svoju nesuđenu ljubav Stanu. Od tog trenutka zavolio je Martu iako je znao da je u nju zaljubljen i njegov sin Salko. Nakon što je Salko shvatio bolnu činjenicu da Marta voli njegovog oca Rašicu, i nakon što mu je i ona sama to potvrdila, poludio je i otišao iz sela.

Madam Bovary, Gustav Flaubert

Emma udovoljava mužu Charlesu na sve načine, bavi se uređivanjem kuće i uživa u braku. Ipak, Emma shvati da nije sretna. Pošto je dugo živjela u samostanu, bila je zanesena pročitanim ljubavnim romanima, a ništa manje nije očekivala niti od svog života. Nije voljela život na selu. Željela je uzbudjenje i strast, a dočekao ju je jednoličan život u braku.

Zbog toga se upustila u dvije strastvene ljubavne avanture, prvo s Leonom, a zatim s Rodolpheom Bouangerom. Na kraju su je ljubavnici napustili, a ona se, pritisnuta dugovima, ubila.

OBITELJSKE VEZE

Otac Goriot, Honore de Balzac

Otac Goriot bi napravio sve samo da njegovim kćerima bude dobro. Bilo mu je dosta da čuje koliko su one sretne i odmah bi postao najsretniji čovjek na svijetu. Čak i kada je bio bolestan, bilo mu je dovoljno do čuje glas svojih kćeri. S druge strane, njegove kćeri nisu

marile za njega, čak su ga se i sramile. Dolazile bi mu u posjet samo onda kada bi njima nešto trebalo. Nisu bile ni na njegovom sprovodu.

Gospoda Glembajevi, Miroslav Krleža

Leon Glembaj bio je senzibilni intelektualac koji je došao na proslavu jubileja banke Glembaj. Sukobljava se s obiteljskom sredinom. U roditeljskom domu osjeća se strancem. Osnovni sukob između Leona i Ignaca, njegovog oca, razotkriva Leonov unutarnji sukob ega i alter ega; onoga što bi Leon htio biti i Glembaja koji jest. Leon je umjetnik, intelektualac, a Ignat trgovac, bankar kojem je forma postala bit života.

Posljednji Stipančići, Vjenceslav Novak

U ovom romanu prikazana je propast ugledne senjske patričijske obitelji sredinom 19. stoljeća. Autoritarni otac Ante polagao je svu nadu u neodgovornog i rastrošnog sina Juru, kojeg je uputio na školovanje da bi od njega stvorio uglednoga državnog činovnika. Zapustio je svoju patrijarhalnu i požrtvovnu suprugu Valpurgu i nesretnu kćer Luciju. S njima nikada nije uspostavio emotivniji i duševniji odnos.

Povratak Filipa Latinovicza, Miroslav Krleža

Krleža promatra glavnog junaka Filipa kao hipersenzibilnu osobu opterećenu nizom osobnih kompleksa: od pitanja tko mu je otac i kakva mu je majka, te neizbrisivih trauma iz djetinjstva, do osjećaja nesigurnosti i besperspektivnosti. Povratkom na zagrebački kolodvor prisjeća se svoje majke koja ga je izbacila na ulicu nakon što se vratio iz bordela. Bila je hladna prema njemu, govorila strogim glasom i u množini. Pravila se da ga ne poznaje. Ta mučna sjećanja javljala su mu se i prilikom izrade majčinog portreta. Što je dublje ulazio u sliku, skidao je masku svoje majke u crnoj sviли ispod koje je bilo umorno, neprirodno, lažno lice. Filip je nemiran jer ne zna tko mu je otac, a majka je bila najtajnovitija pojava njegova djetinjstva.

Combray, Marcel Proust

Roman Combray prvi je dio Puta k Swanu kojim započinje čitav ciklus U traženju izgubljena vremena, koji prikazuje postupno prerastanje bojažljiva i osjetljiva dječaka u zrela umjetnika. Autor uspostavlja vezu prošlost – sadašnjost pomoći osjetila, sadašnjost obogaćuje prošlošću. Dječakova hipersenzibilnost rezultat je njegove povezanosti s majkom. Dok bi odlazio

prema svojoj sobi, razmišljao bi o majci i njezinom pozdravu, tj. poljupcu. Iako je taj pozdrav kratak, nikako ne želi preskočiti taj ritual. U majčinom pozdravu dječak pronalazi utjehu. Voli kada ga majka dođe poljubiti prije spavanja. Poželi je svaki put zovnuti natrag da ga još jednom poljubi. Taj mu poljubac pruža mir i sigurnost. U danima kada obitelj prima goste izostaje ritual uspavljanja, pa dječak počinje osjećati mržnju i zabrinutost.

Dundo Maroje, Marin Držić

Radnja komedije temelji se na sukobu oca, dunda Maroja, i njegovog rastrošnog sina Mara, koji u Rimu, umjesto da se bavi trgovinom, sav kapital troši na kurtilazu Lauru. Shvativši da mu je sin skrenuo s pravog puta, stari Maroje dolazi u Rim da se obračuna sa sinom. Maro se pravi da ne poznaje oca, na što se ovaj uzruja i napada ga.

PRIJATELJSKE VEZE

Don Quijote, Miguel de Cervantes

Don Quijote se toliko udubio u viteške romane te je umislio da je i on vitez Don Quijote. Želi biti vitez koji uklanja sve poteškoće u svijetu, ispravlja nepravde te sprječava i osvećuje zla djela kao što to rade i vitezovi u romanima koje čita. Kako svaki vitez treba svojeg pomoćnika i štitonošu, on nagovara seljaka Sancha Panzu da ga prati u njegovu naumu. Zauzvrat mu obeća pokloniti otok koji će sigurno u pustolovinama osvojiti. Zajedno kreću u pustolovine, vitez Don Quijote na konju i Sancho na magarcu. Iako na početku nije izgledalo tako, između Don Quijotea i Sancha se razvilo pravo prijateljstvo. Glavne vrline Sancha su vjernost i odanost, a iako u tome ponekad zapne, na kraju ipak zaključujemo da je vjera koju ima za Don Quijotea bezuvjetna. Vjeruje u njegovo poštjenje i zadivljen je idealima u koje on vjeruje.

VEZA S NOVCEM

Skup, Marin Držić

Zaplet radnje u komediji Skup temelji se na priči o starcu Skupu koji je pronašao tezoro, čup s novcem. Starac je beskrajno škrt, stalno je u strahu da će mu netko blago ukrasti, sumnjičav je prema svima, muči i izluđuje sam sebe i svoju okolinu. Opsjednut je novcem, pa svoju kćer Andrijanu želi udati za starca samo da joj ne mora dati miraz.

U ovoj komediji nalazimo i priču o ljubavi Skupove kćeri Andrijane i mladog Kamila, čijoj sreći na putu stoji Skupova škrtost.

Škrtac, Moliere

Za ovu komediju možemo reći da je i komedija karaktera zbog lika Harpagona koji nadilazi lik uobičajenih škrtaca. On nije samo čovjek koji strepi nad najčešće pronađenim blagom, on je lik koji je to blago sam lihvom stekao i koji je uz to patološki škrt od rođenja. Njemu je novac prioritet. Svojom sebičnošću, beščutnošću i paranoičnom strepnjom za novcem diže zid između sebe i svoje obitelji.

VEZA S PRIRODOM

Patnje mladoga Werthera, Johann Wolfgang Goethe

Goethe tijekom cijelog romana osjećajni život junaka prati zbivanjima u prirodi. Werther je kao romantičarski junak preosjetljiv, nesiguran, neprilagodljiv prema

okolini pa mu priroda postaje zamjena za društvo, prijatelj kojemu bez straha može povjeriti svoju intimu. Priroda je i utočište od banalnosti svakodnevnog života i bezličnosti. Vrelo Wertherovog slikarskog nadahnuća je upravo u prirodi i predivnom krajoliku u kojem se nalazi. Osjećajući jedinstvo s prirodom, Werther se osjeća i blizak Bogu.

VEZA S ALKOHOLOM

Crni mačak, Edgar Allan Poe

Postajući sve više rob alkohola, junak ove pripovijesti postupno propada i fizički i psihički. U stanjima pijanstva zlostavlja svoju ženu i svog mezimca, crnog mačka Plutona. Jedne večeri se vratio kući pijan i mačku iskopao oko jer je primijetio da ga mačak izbjegava. Na kraju ga je okrutno objesio i otada se njegove nevolje gomilaju: izgori mu kuća, propada imetak, a uza sve to još ga podjaruje prisutnost nekog jednookog crnog mačka, posve sličnog njegovu mezimcu.

Želim savršenu vezu!

Piše: Barbara Parunov

Fotografija: Ivana Lozančić

Vrijeme je za savršenu vezu! Da ste me pitali prije nekoliko mjeseci, odgovorila bih vam kako se ljubav treba strpljivo čekati mada bi u sebi žudjela za bilo kakvom vezom. Danas je situacija potpuno drugačija i danas želim savršenu vezu! Zašto? Zato što sam shvatila svoju vrijednost. Savršenu vezu mi ne može pružiti bilo tko. To mora biti netko tko je spremjan raditi u paru. Sa mnom je to jako teško tako da samo izdržljivi i jaki momci dolaze u obzir! Druga strana treba imati istu filozofiju života kao ja, odnosno da se savršeno krije upravo u nesavršenosti. Na primjer, ne smeta mi nečista koža kod momka ako mi dopusti da mu pomognem s njegovanjem. Zar to nije najjednostavniji primjer rada u paru za bolje sutra? Mislim da je. Dečko mora biti spremjan na razgovor jer ja mogu pričati o svemu. Kad dođe do svađe, sve će se riješiti razgovorom i to prije odlaska na spavanje jer, iako je jutro pametnije od noći, u krevet se nikada ne odlazi

Veze
23

ljut! Koliko volim pričati (čitaj puno), duplo toliko volim mir i tišinu. Ne tišinu neispričanih riječi već tišinu mira, spokoja i sigurnosti. Kada mogu šutjeti s nekim bez osjećaja nelagode, meni znači puno, a mislim i njemu (da se može malo odmoriti od mene)...

Volim pažnju, ali ne volim biti u centru pažnje. U taj centar ću često staviti upravo njega i njegove brige i probleme. Zato što svoje probleme rješavam sama i često imam dojam da muškarcima nedostaje netko da ih sasluša. Meni nije problem slušati sve dok ćeš prihvati moj savjet jer ipak znam što govorim! Podrška je najljepša stvar na svijetu. Biti jedno drugom podrš-

ka i oslonac zahtijeva i vrijeme i trud, ali rezultat je prelijep. Ljubav se ponajviše sastoji od nesebičnosti i kompromisa. Treba biti spremna na odricanja, ali ne ona koja su tražena, već ona koja dolaze iz srca za dobrobit veze. Neki će reći da previše tražim, a zapravo

nigdje nisam tražila već samo podsjetila na ono što dolazi spontano kad nekoga voliš. Na kraju dana najljepše je nekog voljeti, biti voljen i sretan u zagrljaju. Savršena veza je puna ljubavi, razumijevanja i hrabrosti za dalje kroz nedaće, oluji e ... puno sunca!

Čovjek i priroda

Priroda je čudesna i svako biće ima neku posebnu vezu s njom. Svjesno ili nesvjesno ovisimo o prirodi: biljke, životinje, a posebno ljudi. Čovjek je razumno biće (ili bi to trebao biti) i može prepoznati utjecaj prirode. Neki ljudi misle da priroda ovisi o nama, ali to je samo pola istine. Druga je polovina da i mi ovisimo o prirodi. Dio smo prirode. Mnogi naši postupci uništavaju prirodu i trebali bismo biti više ekološki osviješteni. Bacanjem smeća i zagađivanjem okoliša zagađujemo svoj dom. To je kao da siječemo granu na kojoj sjedimo. Udaljili smo se od prirode, ne promatramo je pažljivo, ne osluškujemo dovoljno, ljudimo se na nju, silom je pokušavamo ukrotiti i obuzdati, uzimamo je zdravo za gotovo. Čini se da su u prošlosti ljudi puno više mislili na prirodu jer su bili svjesni njezine važnosti za svoj opstanak. Gdje nam je nestao razum?

Potrudimo se bolje razumjeti prirodu, i tek onda ćemo živjeti životom koji nas u potpunosti zadovoljava. Živi s prirodom i priroda će živjeti s tobom!

Ivana Čepo

Fridays for future Split

Fridays for future je inicijativa koju je započela srednjoškolka Greta Thunberg iz Švedske. Na samim početcima ona sama prosvjeduje ispred škole, pa kasnije ispred parlamenta. S vremenom su joj se počele pridruživati sve veće skupine ljudi. I tako se, sad već tradicionalno, prosvjeduje svaki petak. Ideja

Morena Jerković, prvi javni govor

Aktivisti FFF Split

je da mlađi ljudi ukažu vladajućima, ali i svim starijim osobama koje nisu brinule o okolišu, da klimatske promjene postoje i da ih živimo i osjećamo na svojoj koži svaki dan. Također, želi se širu populaciju upoznati s razvrstavanjem otpada, potaknuti na korištenje platnenih vrećica, višekratnih boca koje nisu plastične i na štednju energije iz neobnovljivih izvora. Sve ovo bi trebala biti naša svakodnevica, koja brzo pređe u naviku. Ljudi nisu ni svjesni koliko svojim malim doprinosom mogu sprječiti neželjene posljedice koje nas očekuju.

E sad, kako sam ja dospjela u ovu organizaciju. Ne bih svoj angažman u FFF Split nazvala aktivizmom,

Prosvjedna šetnja rivom

već ljubavlju prema planetu i nadolazećim generacijama. Zdrav razum mi nalaže da se brinem o okolišu i da se zalažem za opće dobro i napredak. Na prvom prosvjedu u Splitu 15.3.2019., koji je ujedno bio i među prvima u Hrvatskoj, bila sam samo sudionik prosvjeda. Ta energija mase i želja mladih ljudi za promjenom potakla me da se i ja više angažiram oko svega. Tako

sam dospjela u organizaciju drugog prosvjeda FFF u Splitu. Pripreme i dogovori počeli su u ljeto 2019. godine. Nisam bila ni svjesna koliki je posao i odgovornost organizirati prosvjed. Više od mjesec dana radili smo na organizaciji, promociji, rješavanju dokumentacije i tehničkih problema. Pridružila nam se i udruža „Zeleni Dalmacije“. Prosvjed se održao 20.9.2019. godine. To je bio pravi doživljaj i velika stvar za mene, jer sam pred više od tristo ljudi održala svoj prvi javni govor. Toliko pozitivne energije, domišljatih transparenta i ljudi svih uzrasta.

U dvanaestom mjesecu organizirali smo i akciju čišćenja na području Duilova. U planu imamo još prosvjeda, demonstracija i akcija čišćenja. Možete nas naći na Instagramu @fridaysforfuture.split i pratiti naš rad i program.

Razmislite malo o ovoj temi i o koracima koje možete poduzeti kako ne bismo ostali bez pitke vode i čistog zraka, i kako ne bismo gledali potopljene obalne gradove.

#goGreenOrGoHome

Morena Jerković

Plakati za akciju FFF Split

Čovjek i kućni ljubimac

Znanost je dokazala da ljudi koji imaju kućne ljubimce imaju snažan odnos s njima.

Nisu svi ljubimci samo izvor zabave. Postoje specijalno obučeni psi koji pomažu ljudima s posebnim potrebama, npr. slijepim osobama, djeci u invalidskim kolicima i slično. To su tzv. terapijski psi. Slijepomu vlasniku pas nije samo ljubimac nego i njegove oči. Psi pomažu autističnoj djeци i pacijentima u bolnicama, bilo da se radi o fizičkim ili psihičkim bolestima. Stoga sve više bolnica u svijetu kao „liječnike“ ima i pse.

Ljudi s ljubimcem izgrade čvrstu vezu, to je za životinju dobro jer ima utočište i hranu, ali dobro je i za čovjeka na emocionalnom i na zdravstvenom području. Baš zbog pozitivnosti i vdrine koju sa sobom donose kućni ljubimci, sve je češća njihova pojava na radnome mjestu vlasnika. To je popularno i već uobičajeno u stranim zemljama te polako počinje biti i dio naše svakodnevice. Istraživanja pokazuju da je dobra stvar kada roditelji navikavaju svoje dijete na suživot sa životinjama jer to poboljšava imunitet i jača otpornost na tipične alergije koje se pojavljuju kod djece.

Volimo životinje jer one ne postavljaju suvišna i zamorna pitanja, ne kritiziraju, najčešće su raspoloženi za igru i veselje, a to prenose i na svoje vlasnike.

Priča o zagrebačkom zecu

Naša Iva Hrkač voli neobično. Za svoju ljubimicu izabrala je zečiću Eli. Eli je u obitelj došla kao uskrsni poklon Ivinog tate. I od tada su njih dvije nerazdvojne. Iva obožava provoditi vrijeme sa svojom mezimicom, a teško joj je palo kada se morala odseliti u Split zbog škole. Nažalost, Eli ne može s njom u Dom. Saznali smo od Ive da je Eli najdraže spavati u Ivinom krevetu iako i ona ima svoje „malo carstvo“. Po Ivinim riječima zečevi nisu zahtjevni: „Eli je mala lijenčina: puno spava, zahtjeva ljubav i pažnju, stalno jede, a meni nije teško njoj udovoljiti jer je jako umiljata. Što se prehrane tiče, nema problema - povrće uvijek jede, za zdravlje joj se ne brinem.“ rekla nam je Iva kroz šalu.

Iris & Lucy

Irisina ljubimica je petogodišnja kujica jorkširskog terijera nazvana Lucy, koju je dobila na poklon od roditelja. Odvojenost tijekom tjedna objema teško pada, ali vikendom iskoriste svaki trenutak za šetnju, maženje, igru. Iris kaže za Lucy da je prava mala princeza koja preferira samo najfiniju pseću hranu, spava u psećem krevetiću, razigrana je, voli dobro društvo i nije previše zahtjevna. Uz to ona je i „psihoterapeut“ jer ne dopušta da uz nju itko ostane tužan.

Ivana Čepo

VIP – Veze i poznanstva

Piše: Ivana Čepo

Ilustracija: Issa Ćudina

Izvorno skraćenica VIP znači *Very Important Person* (vrlo važna osoba). Kod nas ima posve drugo značenje. Udomaćena je fraza za *Veze I Poznanstva*. VIP

je odnos iz kojeg uglavnom imamo korist, ne i prijateljstvo. VIP vezu zovemo kada trebamo nešto pogurati, podmazati, kada nastojimo svoje probleme riješiti uz pomoć nekoga tko ima dovoljno veza, političkih ili prijateljskih. Zapošljavanje preko VIP-a je često, a u Hrvatskoj postaje uobičajeni oblik zapošljavanja. Naravno, lakše je dobiti nešto preko veze jer ne zahtijeva puno truda. Svi ponekad koristimo VIP prolaz, osobito kada nam je nešto hitno i važno, npr. pregled kod liječnika.

U EU smo visoko na ljestvici korumpiranih zemalja. Pitam se ima li to veze s VIP-om na naš način?

Ludwig van Beethoven

(Bonn, 16./17. prosinca 1770 – Beč, 26. ožujka 1827.)

Jedan od najpoznatijih skladatelja, njegovo ime podjednako je poznato onima koji se kreću u glazbenim krugovima i onima koji nemaju čest doticaj s klasičnom glazbom. Mnogi su o njemu zapamtili činjenicu da ga je zadesila za jednog glazbenika strašna bolest - slabljenje sluha. Želim vas upoznati s Beethovensem kao osobom, opisati vam odrastanje dječaka Ludwiga, dočarati vam njegov svijet iz kojeg je crpio životnu snagu zahvaljujući kojoj je uvijek ostao odan glazbi.

Već kao djetetu njegov talent su prepoznali članovi obitelji jer su i sami bili glazbeno nadareni i školovani. Ludwigov djed doselio se iz flamanske domovine u Bonn gdje je osnovao obitelj. S četiri godine Ludwig je već provodio sate za klavirom, s trinaest godina postao je član kneževskog dvorskog orkestra. Učio je svirati i druge instrumente: violinu, flautu i orgulje. Njegov otac radio je na dvoru kao pjevač, ali imao je težak porok – alkohol. Dječaka je često tjerao da svira klavir do iznemoglosti i vjerovao je da je to za njegovo dobro. Često ga je, u alkoholnom bunilu, budio noću i tjerao da vježba. Traume su ostavile trag na Ludwigovoj psihi, sve više je postajao povučen i bojažljiv. Utjehu je našao u obožavanom djedu s kojim je provodio mnogo vremena slušajući njegove priče. I majčino kri-lo je uplašenom dječaku bilo štit od očeve stroge naravi. Voljenoj majci je još kao mladi glazbenik skladao rođendanske „glazbene čestitke“ te, nakon što bi oku-pio rođbinu i obitelj, iste izvodio s prijateljima glazbenicima. Nažalost majku je izgubio kada mu je najviše trebala, u sedamnaestoj godini. Njezina smrt oca je još dublje gurnula u ponor alkohola, izgubio je posao, a briga oko braće i kuće pala je na leđa mladog skladatelja. Beethoven je ranije pokušao dogоворити sate kod tada već vrhunskog skladatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta, ali dogovor je propao zbog iznenadne majčine smrti. Kao i ranije, teške dane prebrodio je uz glazbu. U njegov život, kao tračak svjetlosti, ulazi Joseph Haydn koji ga naziva darovitim mladim muzičarom te tako podiže samopouzdanje. Zatim se pre-selio u Beč i još dublje razvijao skladateljsko umijeće. Za života je postao toliko poznat da se pošta za njega potpisivala samo „Beethoven - Beč“. Puna adresa nije bila potrebna, svi su ga poznavali. Obožavao je prirodu i često u njoj boravio, iz nje je crpio snagu i ljepotu za skladanje. Smatrao ju je savršenstvom, osluškivao je pjev ptica i šum lišća. Očaranost prirodom možemo osjetiti slušajući VI. simfoniju, tzv. Pastoralnu simfoniju.

Nadam se da sam vas barem malo uvela u Beethovenov život i potaknula vas da posluštate neka od njegovih dijela. Za kraj vam donosim još poneku Beethovenu riječ i zanimljivost:

„Pravi umjetnik nikad nije ohol. On naslučuje bolje od drugih da je teško, gotovo nemoguće, doći do gornje granice umjetničkih ostvarenja. Ja smatram najvećom ljudskom vrlinom onu koja čini čovjeka boljim. Gdje nadam dobre ljude, našao sam svoju domovinu.“

„Vjerujte nitko ne može prirodu voljeti više od mene jer ja znam osluškivati njen bilo i razumijem njen govor; njen mir je najlepša pjesma. Sretan sam kad šećem uz grmlje, kroz šume, ispod krošnja drveća, uz potok ili uz puste hridi. Volim sjaj sunca jednako kao i mjesecjevo bijelo svjetlo. Iz šume, iz polja odzvanja sreća koju željno traže ljudi.“

Beethoven knezu Lichnowskom: „Kneže! To što vi jeste, postali ste slučajem i rođenjem, dok je moj položaj moja vlastita zasluga. Knezova je bilo i bit će ih nadalje; Beethoven je samo jedan!“ - Beethoven nije bio pokorni sluga plemstva, dvorova i titula nego je podržavao ideju jednakosti i ljubavi.

Iz pisma nepoznatoj ženi naslovlijen „besmrtnoj ljubljenoj“, pismo je nađeno u skrivenoj ladici njego-va stola nakon njegove smrti: „Moj andele, moje sve, moj ja. Danas tek nekoliko riječi, i to olovkom. Čemu ta duboka žalost kad je posrijedi samo nužnost? Može li se naša ljubav održati bez žrtve da ne zahtijeva sve, možeš li promijeniti to da nisi potpuno moja, a ja tvoj?“

- Dva dana nakon Beethovenove smrti mladi slikar Josef Danhauser napravio je njegovu posmrtnu masku.

- U Beethovenovu muzeju u Bonnu i danas se čuva njegov klavir.

- Beethoven se posljednji put u javnosti pojavljuje na premjeri „Devete simfonije“.

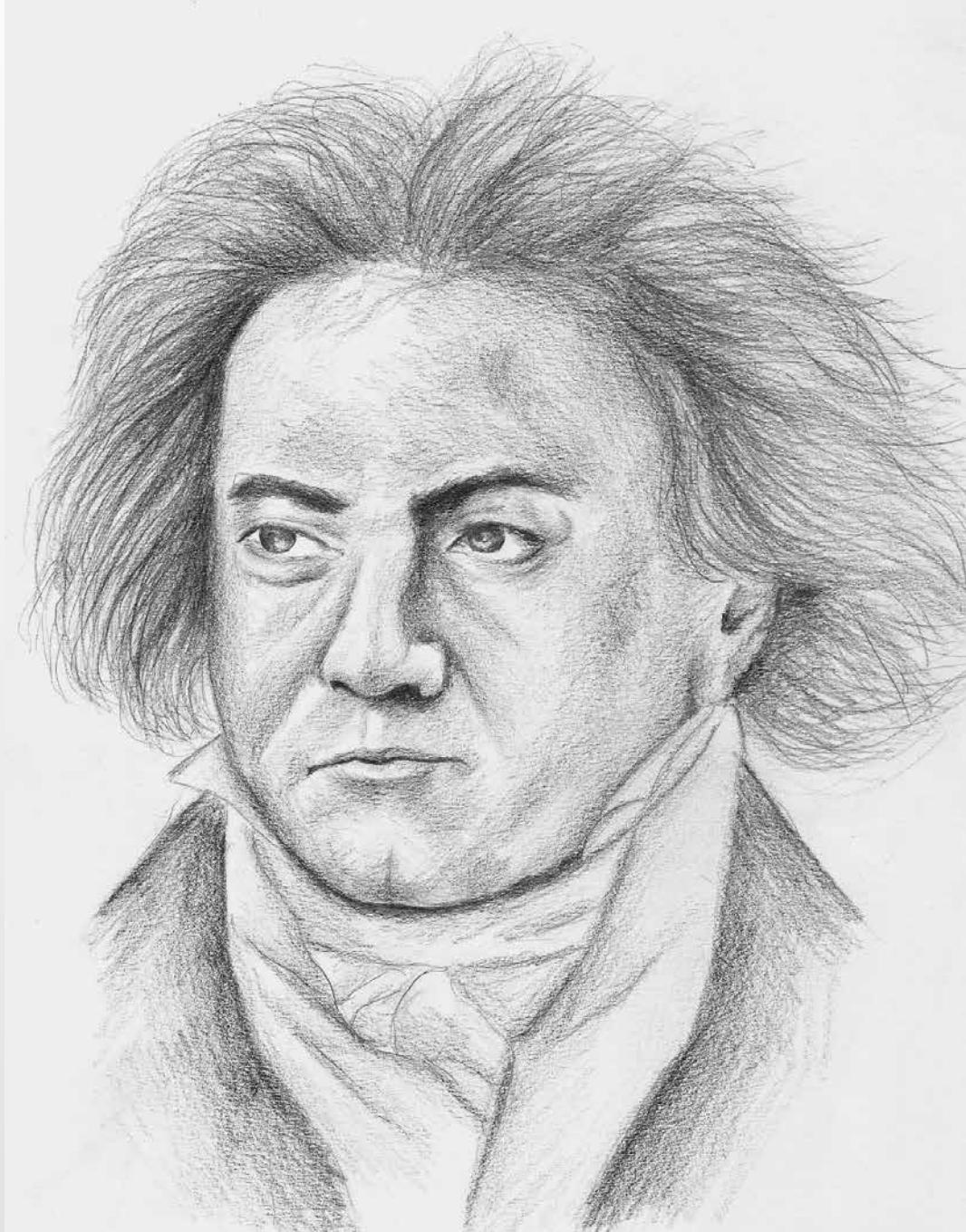
- Franz Schubert je zahtijevao da ga se pokopa uz Beethovena.

- Beethoven je posvetio III. simfoniju Napoleonu, ali nakon što se on okrunio za cara pokidal je posvetu uz riječi: „Sad će i on gaziti nogama ljudska prava za ljubav svojoj taštini i postavit će ih iznad ostalih ljudi, te postati tiranin!“. Djelo je poslije nazvao Simfonija Eroica.

Cijelog života žudio je za ljubavlju, obitelji, suprugom, djecom. Nažalost, sve njegove ljubavi imale su nesretan završetak. Mnoge skladbe nastale su kao posveta njegovom očaranošću nekom damom.

S navršenih dvadeset osam godina počeo je gubititi sluh. Može li nešto strašnije zadesiti glazbenika? Na vrhuncu bolesti više nije mogao čuti niti jedan ton. Glazbenog virtuoza to nije sprječilo da stvara nova remek djela. Tonove i glazbu čuo je u svojoj glavi, u srcu. U tom periodu nastala su mnoga djela koja kvalitetom nisu nimalo zaostajala za ranijima, npr. Deveta simfonija. Gubitak sluha uzeo je danak na drugoj strani, sve više se povlačio u samoću. U posljednjim danima života Beethoven je obolio od upale pluća, a zatim i od vodene bolesti od koje na kraju umire u dobi od pedeset sedam godina. Dokaz njegove životne slave i veličine je posljednji ispraćaj na kojem je, govori se, prisustvovalo preko dvadeset tisuća ljudi, među njima i Franz Schubert.

Anita Vudrag

Josipa Lozančić

Portret Ludwiga van Beethovena, Josipa Lozančić

Adio, Ženski đački dome!

**Još jedna svibanjska večer -
isprācāj maturalica generacije
2018./2019. Veselo i svečano kako
u Domu radimo: uz osmijehe,
zagrljaje, okus jagoda i miris ruža,
pjesmu i pokoju suzu. Sretno!
Prekrasne djevojke, svaka od njih
s jedinstvenim snovima, željama,
planovima. Potražili smo ih nakon
godinu dana. Zanimalo nas je gdje
ih je život odveo, jesu li na putu
ostvarenja svojih želja.**

Maturantice 1. odgojne grupe s odgajateljicom Darim Sladoević

Andela Brbić je kod kuće na odmoru. Upisala je vozački kako bi mogla posjećivati prijatelje koji živedaleko.

Ivana Bijuković studira Upravni studij na Pravnom fakultetu u Splitu.

Helena Krnetić je bila u Poljskoj na izboru za Miss Supranational svijeta. Upisala je Aspiru, za koju je dobila i školarinu, smjer Međunarodni hoteliersko turistički menadžment. Planira upisati vozački.

Ivana Marinović studira na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Trenutno joj je najzanimljivije sećiranje tijela.

Zoa Abdulmar studira na Fakultetu elektrotehnike i računarstva u Zagrebu.

Maturantice 2. odgojne grupe s odgajateljicom Zrinkom Šarić-Mužinić

Anica Knezović radi u Domu za starije i nemoćne osobe Ivan Pavao II., Donje Biljane, Zadar.

Josipa Šestanović radi u frizerskom salonu u Korčuli. Rebecca Jurašić na relaciji Ogulin-Rijeka-Split traži odrđivanje staža, priprema se za polaganje mature i upis na fakultet.

Ivana Vučeta je u Otoku Dalmatinskom, polaže vozački ispit, nuda se da će je primiti na radno mjesto u Dječji dom Maestral.

Matea Ruščić je u Tijarici, polaže vozački, traži odrđivanje staža za laboranta, povremeno radi svakojake poslove, od sezonskih do raznih zamjena van struke.

Maturantice 3. odgojne grupe
s odgajateljicama Verom Biočić i Ljiljanom Buljubašić

Ana Vudrić je maturirala i sada je kod kuće u Prapatnici.

Petra Andelina Goljanin je maturirala i otišla u Irsku. Josipa Škarpa je maturirala i kod kuće je u Starom Gradu na Hvaru.

Marija Trojković studira u Splitu na Ekonomskom fakultetu, smjer turističko poslovanje.

Mihaela Mamić pauzira godinu i kod kuće je u BiH. Marija Dželalija na Veleučilištu Velika Gorica studira očnu optiku i radi u jednoj optici u Zagrebu.

Marinela Matić u Privatnoj zdravstvenoj školi Dental centar Marušić u Splitu prekvalificira se za zanimanje dentalni tehničar i radi u Mall of Split.

Maturantice 4. odgojne grupe s odgajateljicom Vlatkom Vladilo

Barbara Cetinić je u Veloj Luci i priprema se za novu državnu maturu.

Petra Aleksić je u Drnišu i također se priprema za novu državnu maturu.

Nina Zec radi u trgovačkom centru Mall of Split.

Lucija Vodanović radi u trgovačkom centru Mall of Split.

Maturantice 5. odgojne grupe s odgajateljicom Đurđicom Kamenjarin

Nina Radić studira na Filozofskom fakultetu u Splitu hrvatski i talijanski jezik.

Daria Srhoj je s Pelješca otišla u hladni Zagreb. Ispunila je svoju dugogodišnju želju i studira logopediju na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu.

Jelena Zorić je u rodnom Đakovu, uživa u topлом domu i obiteljskoj atmosferi i pomaže tati, te se priprema za državnu maturu na ljetnom roku.

Petra Domančić prilagođava se klimi i radi u volje-

nom Zagrebu, te na jesen planira upisati socijalni rad. Sara Mihaić studira na Filozofskom fakultetu u Zagrebu hrvatski i ruski jezik.

Maturantice 6. odgojne grupe s odgajateljicom Majdom Barada

Anamaria Arbunić studira na PMF-u Split, smjer fizika.

Anamarija Čurković studira na KBF-u Split, katehetski smjer.

Iva Vidović studira na Pomorskom fakultetu Split, smjer pomorske tehnologije jahta i marina.

Marija Vukelja na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu studira Poslovnu ekonomiju.

Tanja Bonačić Lošić na Sveučilištu u Zadru studira anglistiku i pedagogiju.

Matiana Merčep radi i spremi se upisati fakultet sljedeće godine.

Maturantica 7. odgojne grupe s odgajateljicom Jelenom Ćubić

Marija Mratanić je maturirala i živi u Splitu, aktivno svira u Glazbi Split, pomalo sklada i priprema se za upis na Glazbenu akademiju - saksofon.

Šaka suza, vrića smija

Provele smo anketu među maturanticama, pitale ih da podijele s nama svoj doživljaj i iskustva života u Domu. One su proživjele i preživjele, spremne za daljnji let. Evo što kažu:

Jesi li, za vrijeme boravka u Domu, naučila nešto novo o sebi? Što?

Iris Zinrajh: Naučila sam biti samostalna, mislim da sam dovoljno zrela za svoje godine.

Lara Lozica: Dok sam bila u osnovnoj školi bojala sam se komunicirati s drugima. Dolaskom u Split osamostalila sam se, postala otvorenija, naučila sam kao reagirati u različitim situacijama. Primjećujem da na život gledam drugačije nego prije, odraslige, razumnije.

Loris Tadić: Biti samostalnija.

Gabriela Jazidžija: Naučila sam da imam puno strpljenja, da volim pomagati drugima, da volim slušati drage ljude i razgovarati s njima.

Mila Vuletić: Mogu napraviti puno toga za što sam vjerovala da zapravo ne mogu.

Fatjesa Gegolaj: Sada vidim da i nije baš tako teško živjeti u Domu.

Josipa Šabić: Sjećam se dana od prije pet godina kada sam kročila u Dom. U međuvremenu sam proveća najbolje dane srednjoškolskog obrazovanja. Spoznala sam koliko sam zapravo snažna, uporna, samopouzdana i zrela mlada osoba.

Antonia Plazonja: Zrelija sam.

Što smatraš svojim najvećim postignućem?

Iris Zinrajh: Uspijevam izvršiti svoje obveze u uvijek ograničenom vremenu. Pored školskih i domskih obveza završila sam i autoškolu. Naučila sam se prema drugima ponašati smirenio i staloženo, shvatila sam da i drugi zaslužuju malo moje pažnje.

Lara Lozica: Ponosna sam što sam postala volonter.

Loris Tadić: Napustila sam sigurnost vlastitog doma, došla u novu sredinu, preživjela.

Gabriela Jazidžija: Odgovorno izvršavanje obveza i stvaranje novih prijateljstava koja će, nadam se, potrajati dugo.

Mila Vuletić: Uklopila sam se u okolinu premda sam malo vjerovala da će uspjeti.

Fatjesa Gegolaj: Igranje za Hrvatsku reprezentaciju (nogomet).

Josipa Šabić: Najveće postignuće su prijatelji koje sam stekla tijekom pet domskih godina, s kojima sam dijelila nedoumice, smijala se bez prestanka, učila.

Antonia Plazonja: Stanje uma koje sam postigla u ove četiri godine smatram svojim najvećim postignućem.

Bi li preporučila budućim srednjoškolkama boravak u ŽĐĐ-u? Zašto?

Iris Zinrajh: Nisam sigurna. Dom je za one koji mogu prihvati pravdu i nepravdu jer ponekad i nepravdu treba progutati (na kraju se ispostavi da je za moje dobro, ali kraj treba dočekati).

Lara Lozica: Da. Prva godina je malo teška: adaptacija, odvajanje od obitelji, puno novih pravila. Već sam ponedjeljkom zvala mamu i plakala „Hoću kući!“. Prilagodba je teška, ali nađeš osobe koje ti odgovaraju, postaviš ispred sebe cilj, guraš, dan po dan. Tek sam u trećem razredu shvatila gdje sam, kuda idem, počela sam se osjećati opušteno i prilagođeno. Dom je zapravo mjesto u kojemu će ti biti odlično ako si odgovorna, pristojna i poštujes pravila.

Loris Tadić: Bih. Mislim da je to lijepo iskustvo. Naučiš se biti snalažljiva.

Gabriela Jazidžija: Ne bih svakome. Djevojke koje su spremne za mnoge kompromise snašle bi se i na kraju im ne bi bilo žao. Ali djevojke koje nisu spremne za odricanja i male žrtve teško bi se prilagodile.

Mila Vuletić: Da ako si spremna za suživot s mnogo različitih ljudi. Ne ako nisi spremna za razbijanje svoje uhodane rutine.

Fatjesa Gegolaj: Da zato što su odgajateljice dobre i razumne, Dom je uredan i nalazi se na super lokaciji.

Josipa Šabić: Svakako DA i svakome DA jer to je iskustvo koje će zauvijek ostati u dobrom sjećanju bez obzira na početnu zbumjenost i upitnike iznad glave.

Antonia Plazonja: Bih jer ima široki spektar izbornih i posebnih programa, odgajateljice i ostali djelatnici su spremni pomoći, a dobit će i priliku upoznati nove prijatelje.

Što poručuješ novim i budućim stanarkama Doma?

Iris Zinrajh: Da budu mirne i staložene jer će u protivnom završiti u „Crvenoj knjizi“ – kao što sam ja završila.

Lara Lozica: Da budu otvorene, da jasno izražavaju svoje stavove i očekivanja, da se ne povlače u sebe te da odgovorno pristupaju obvezama. Što god im smeta neka pokušaju riješiti s odgajateljicom ili cimericama.

Loris Tadić: Da se što brže i lakše prilagode domskim pravilima i uvjetima života u velikoj zajednici, da sklapaju prijateljstva.

Gabriela Jazidžija: Uvijek budite u dobrom odnosima sa svima: s djelatnicima i drugim djevojkama. Sve što vam smeta možete riješiti razgovorom i uvijek možete pitati za pomoć.

Mila Vuletić: Koliko god vam se to činilo nepotrebno naglašavati vjerujte nije nepotrebno: vaš stav prema higijeni je JAKO VAŽAN, čistite za sobom, uredite čak i ako nije vaš red. Uvijek budite ljubazne – to je slatka karta za bolje iskustvo.

Fatjesa Gegolaj: Brzo ćete se prilagoditi.

Josipa Šabić: Svim djevojkama koje će tek doći ili su već u Domu preporučujem da se uključe u neku aktivnost koja im najviše odgovara, tako će isprobati nešto novo i možda otkriti neki novi talent.

Antonia Plazonja: Budite pune razumijevanja.

Što ti je najviše smetalo u Domu?

Iris Zinrajh: Buka i galama.

Lara Lozica: Higijena tj. „nehigijena“. Imala sam tu „sreću“ da sam dijelila sobu s najstrašnjom od svih djevojaka po pitanju higijene. Zatim kuhari/kuharice – većina njih je OK, ali hrana nije takva. Smetalo mi je što sam se stalno osjećala ograničenom, pod povećalom, imala sam osjećaj da netko drugi planira moj dan... Ali, sve ovo što sam napisala sada, u poziciji maturantice gledam drugim očima, razumijem razloge zašto je tako i zašto tako treba biti.

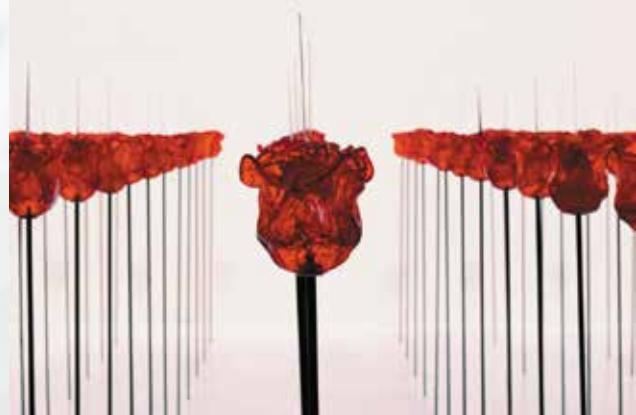
Loris Tadić: Ništa mi nije baš smetalo, ali neke sam stvari htjela mijenjati.

Gabriela Jazidžija: Nepoštivanje kućnog reda od strane neodgovornih djevojaka, nedovoljna higijena, neki nepotrebni sastanci i radionice.

Mila Vuletić: Moje osobno organiziranje vremena nije se poklapalo s domskim obvezama te je dolazilo do konflikata (koje sam na kraju lako zaobilazila).

Fatjesa Gegolaj: Ponekad hrana.

Josipa Šabić: U početku bilo je to prilagođavanje na raspored domskog ritma i Kućni red: doručak, ručak i

Na putovanju u Veneciju posjetila sam izložbu Biennale di Venezia, s lijepim umjetničkim radovima i instalacijama. Najdraže djelo bila mi je instalacija austrijske vizualne umjetnice Renate Bertlmann, prikazivala je ruže nabodene na noževe. Iza svakog umjetničkog djela krije se neka dublja priča, neka snažna poruka. I svatko djelo može protumačiti na svoj način. U tome i jest svrha umjetnosti. Njezinu instalaciju s ružama doživjela sam kao život u kojem ima dosta patnje, borba u kojoj hrabri opstaju. Želim s ovom fotografijom poručiti našim maturanticama da se u životu treba boriti i vjerovati u čuda. Zdrave i vesele bile!

Ivana Lozančić

večera u određeno vrijeme, nema izlazaka do kasnijih noćnih sati, tek vikendom nešto malo više. Ali, nakon nekog vremena naučila sam organizirati svoje vrijeme prema tim pravilima.

Antonia Plazonja: Problemi s klimom. Ali i to se polako rješava.

Čemu si se najviše veselila u Domu?

Iris Zinrajh: Vikendima, linoladi za doručak, praznoj sobi.

Lara Lozica: Četvrtku jer je to dan kada volontiram. Uskrsnom ručku koji bude izvrstan. Kada sam zbog slomljene noge dulje vrijeme bila na kućnoj njezi, veselila sam se povratku u Dom.

Loris Tadić: Druženju.

Gabriela Jazidžija: Druženju s prijateljicama koje sam stekla, božićnom darivanju u odgojnoj grupi.

Mila Vuletić: Danima kada je na meniju bio grašak na maslacu.

Fatjesa Gegolaj: Domskim događanjima poput karaoka, Masterchefa...

Josipa Šabić: Najviše sam se veselila svečanom ruč-

ku prije blagdana koji su pripremale vrijedne kuhariće.

Antonia Plazonja: Božićni domjenak u odgojnoj grupi.

Da možeš promijeniti jednu stvar u Domu što bi to bilo?

Iris Zinrajh: Manji broj djevojaka u sobama. Spavanje do 10 sati kada je nastava poslijepodne.

Lara Lozica: Higijenu u sobama, kupatilima, kuhi-nji.

Loris Tadić: Hranu.

Gabriela Jazidžija: Bolje uvjete i prostor za neome-tano učenje.

Mila Vuletić: Podesila bih domski sat da navečer kasni pet minuta.

Fatjesa Gegolaj: Kvalitetu nekih jela.

Josipa Šabić: Daleko najteži dio boravka u Domu je dogovaranje s cimericama jer nikada niti jedan do-govor nije mogao zadovoljiti sve strane. Ali i tu sam navikla da nekada budem na gubitku, a nekada na do-bitku. Stoga, jedina stvar koju bih promijenila je manji broj djevojaka u sobi.

Antonia Plazonja: Parkete u nekim sobama – stvar-no su loši.

Koji su tvoji savjeti za unapređenje uvjeta života u Domu?

Iris Zinrajh: Dozvoljen izlaz do 23 sata. Manje sa-stanaka odgojne grupe.

Lara Lozica: Poštuj pravila jer ako ih poštuješ, i tebe će poštovati. Kako želimo da se drugi odnose prema nama, tako se i mi trebamo odnositi prema drugima.

Loris Tadić: Da svaka soba ima svoje kupatilo.

Gabriela Jazidžija: Bolji Internet, više dostupnih računala, više prostora za učenje, kvalitetnija prehrana, kvalitetniji i dulji kreveti.

Mila Vuletić: Prostor za sušenje rublja u kišnim da-nima. Bolja regulacija topline u obje zgrade.

Fatjesa Gegolaj: Sve je poprilično dobro, možda malo maštovitija hrana.

Josipa Šabić: Više prostora za učenje! Saniranje ku-paonica, raznovrsnija prehrana ...

Antonia Plazonja: Postavite kamere u hodnicima i blagovaonici.

Što si naučila od svoje odgajateljice?

Iris Zinrajh: Da budem uporna, tiša, da više učim.

Lara Lozica: Bojati akrilnim bojama.

Loris Tadić: Da se isplati biti uporna.

Gabriela Jazidžija: Da uvijek mogu tražiti pomoći i da je ponekad samo potreban odmor.

Mila Vuletić: Upornost se ipak isplati. Ponekad.

Fatjesa Gegolaj: Vesela je, zabavna, jako voli Malog princa.

Josipa Šabić: Imala sam dvije odgajateljice i od njih sam naučila koliko vrijedi strpljivost i koliko rezultata donosi. Svih ovih godina bile su mi uzor i potpora.

Antonia Plazonja: S problemima se treba suočavati na vrijeme, i oni su tu da bi se rješavali, a ne zaobilazili.

Podijeli s čitateljima neku svoju anegdotu iz dom-skog života.

Iris Zinrajh: Nemam neku posebnu anegdotu, uglavnom sam bila jako živahna, neprestano sam se smijala i često stvarala buku.

Lara Lozica: Za vrijeme polusatne pauze u ško-li odlučila sam dotrčati u Dom, ručati i vratiti se u školu. I dotrčala sam do Doma, sjela ručati. Ručak je bio slastan, društvo u blagovaonici ugodno i vrijeme je proletjelo. Pogledala sam na sat i ...ups! Već sam trebala biti u školi. Ostavljam tacnu i juriš natrag. Pre-skačem po tri stepenice odjednom ... i još jedan ups! Pala sam. Ne mogu se dignuti. Ležim na podu, svi su se okupili oko mene, meštar mi je mobilizirao nogu, netko je pozvao taksi, pravac HMP, dugo čekanje ... Vratila sam se u Dom s gipsom. Slomljena noga.

Loris Tadić: Cijeli domski život je jedna velika anegdota, „šaka suza, vrića smija“.

Gabriela Jazidžija: Cimerica i ja odlučile smo pre-urediti sobu, drugačije rasporediti namještaj. Micale smo krevete i ormare jedan po jedan. Nije bilo jed-nostavno i trebalo je vremena za sve, ali isplatilo se. Budenje kada odgajateljica u osam sati ujutro na sav-glas pjeva u hodniku.

Mila Vuletić: Moja soba je u prizemlju. Ostavila sam tenisice na prozoru da se prozrače dok ja operem kosu kada je u neko doba počelo lupanje po vratima: „Mila, ukrali su ti tenisice!“ Mislila sam da se šale, ali nisu se šalile.

Josipa Šabić: Događaj je vezan za Kviskoteku kada smo cimerica i ja igrale Ples s narančom. Situacija je bila toliko smiješna da ne samo što smo cimerica i ja umirale od smijeha, već i cijela publika s nama.

Misto kamena i škarpelina

Rođena sam u Pučišćima, malenom mjestu na otoku Braču. Sve dok nisam otišla u Split nisam znala koliko rodno mjesto znači mom srcu. Osim što su predivna, Pučišća su prava oaza za odmor, ali i za život.

Pučišća danas imaju oko tisuću stanovnika, a taj se broj ljeti udvostruči. Brodovi na rivu počinju pristizati već u svibnju, a zadnji odlaze krajem rujna. Nedavno se otvorila nova marina koja je pravo mjesto za guš, noćenje i uživanje u ljepotama mjesta. Marina nije samo sreća za nautičare već i za mlađe mještane koji su napokon dobili lijepi prostor za trening i turnir vaterpola.

Mnogi znaju ili su čuli da se Klesarska škola nalazi na Braču, međutim znate li da se nalazi baš u mom mjestu, u Pučišćima? To je jedina škola takve vrste u Europi! Najpoznatija je po tradicionalnoj ručnoj obradi kamena koji vješto obrađuju škarpelini.

Pučišća su radničko mjesto s „Jadranskamenom“ – tvornicom koja se bavi branjem i obradom kamena. Od bijelog bračkog mramora kroz povijest su građena najveličanstvenija djela arhitekture: Dioklecijanova palača u Splitu, Bijela kuća u Washingtonu, Parlament i Novi dvor u Beču, Parlament u Budimpešti, Namjenskička palača u Trstu...

Pučišća imaju posebno mjesto u srcu jer su moj dom. Tamo sam odrasla i bez obzira gdje odem uvek se želim njima vratiti. Tamo sam provela vesele i razigrane dane djetinjstva. S radošću i nježnošću prisjećam se pučiških proljeća, kraja nastavne godineTo je značilo da ćemo se do početka nove školske godine stalno igrati „na putu“ ispod kuće. Igrali smo na kukalo, grupa traži grupu, vozili bicikle, romobile To mi je najdraža uspomena upravo zbog nevine bezbrižnosti i osjećaja potpune sreće. Prije su mi Pučišća znala biti dosadna tijekom zime zbog nedostatka sadržaja. Danas upravo taj mir najviše cijenim, i jedva čekam petak da uplovim u zagrljaj pučiške vale, oazu spokoja i tišine.

Pučišća nisu daleko od Splita, trajektom do Supetra 1 sat pa autom ili autobusom 25 km. Željela bih da i vi jednom dođete u Pučišća i vidite kako nešto tako jednostavno može biti prelijepo i oduzimati dah. Bez obzira u koje godišnje doba dođete, sigurna sam da će vam se svidjeti.

Vidimo se u Pučišćima!

Barbara Parunov

Biser dalmatinskog arhipelaga

Hvar - otok s najviše sunca i najviše UNESCO-ve baštine na cijelom svijetu

Hvar je mjesto bogato kulturno-povijesnim znamenitostima, raskošnim prirodnim ljepotama i vlasnik kristalno čistog mora. Otok Hvar broji i najviše sunčanih dana u Europi pa su ovdje predivni zalasci sunca zagarantirani. Možete šetati uskim ulicama, vidjeti građevine koje su mješavine različitih umjetničkih stilova, čuti raskošne povijesne priče i udisati svježi morski zrak. Od kulturno-povijesnih znamenitosti koje bih izdvajila tu je Fortica koja je sagrađena početkom 16. stoljeća dok je Venecija vladala ovim prostorima. Poznata je i katedrala sv. Stjepana, sjedište Hvarsko-bračko-viške biskupije. No, nije oduvijek imala izgled po kojem je danas prepoznatljiva nego ga je poprimila tek u 16. i 17. stoljeću. Tu je i Arsenal, na čijem katu se nalazi prvo pučko kazalište otvoreno u Europi 1612. godine. Ako se maknete malo dalje s najvećeg trga u Dalmaciji, vidjet ćete franjevački samostan koji datira iz 15. stoljeća. Ono što ga čini posebnijim jest slika „Posljednje večere“ izložena u muzeju samostana. No,

na trgu ne smijemo zaboraviti spomenuti našu Loggiu sa satom, ostatak nekadašnje guvernerove palače. Trebalо bi puno prostora za nabrajanje svih znamenitosti. Grad Hvar ima čak pet crkava i svaka je priča za sebe. Zato, toplo preporučujem dodite i istražite grad šetajući njegovim kalama. U slobodno vrijeme možete se baviti raznim sportskim aktivnostima, ali i posjetiti umjetničke izložbe koje su česte u gradu.

Volim Hvar jer budi emocije, smiruje dušu i omogućuje uživanje u svim osjetilima. Ljeti je živahan, bogat mladim umjetnicima koji na ulici sviraju razne glazbene instrumente i pjevaju, a zimi je tih, miran i pomalo uspavan. No, uvijek će u vama probuditi bezbroj emocija i uspomena koje ćete ponijeti sa sobom.

Romina Pazarac

Cres - otok skrivenih uvala

Cres je moje rodno mjesto. Volim ga jako i u njemu se najbolje osjećam. Nije zagušen prometom, a ipak ima dovoljno ljudi da se u gradu osjeti živost. Cres je poznat po lijepim plažama. Ljeti turisti dolaze u kamp Slatine gdje je odličan smještaj. U vrijeme turističke sezone događaju se razne manifestacije, zabave i koncerti. Igre na vodi idealne su za vruće ljetne dane. Popularne su i creske ljetne maškare koje se održavaju u lipnju. Na maškare dolaze posjetitelji iz Rijeke, Lošinj, Krka i obližnjih gradova. Sastaju se na autobusnoj stanici, te se poredaju po grupama i u koloni idu do creske rive gdje je vrhunac događanja. Svake godine okupi se tridesetak maskiranih grupa. Kad povorke završe, slijedi koncert. Gostuju razni pjevači, a zabava i ples traju dugo u noć.

Poznata creska manifestacija je Semenj. Riječ Semenj znači sajam, i pisala se Samanj ali je narod izobličio u Semenj. Prvi put se Semenj spominje u Dekretu Republike Venecije iz 1543. godine. Po tom Dekretu je u Cresu bio Semenj koji je trajao osam dana. Sve što se u te dane dopremilo u Cres radi prodaje, zaključivanja trgovачkih poslova i slično, bilo je oslobođeno plaćanja carina i poreza. Današnji Semenj je zabava koja traje tri dana. Prvi dan pjevaju klape, drugi dan nastupa neka grupa ili bend, a treći, najbolji dan, rezerviran je za tombolu i koncert.

Marija Smolić, Ižbenik

Naj... Cres

- najveći jadranski otok,
- najbogatija flora,
- najrjeđe naseljen otok Jadrana i Mediterana,
- stanište bjeloglavog supa,
- otok bez zmija otrovnica,
- naseljen od mlađeg kamenog doba.

Cecilija Jedretić

Maraton lađa

Maraton lađa više je od obične fešte, dio je to gusarske tradicije doline Neretve. Održava se druge subote kolovoza. Za jedan dan oživljavanja gusarske tradicije potrebna je godina dana svakodnevног treninga na suhom i minimalno pet mjeseci treninga na vodi. U toj višegodišnjoj utrci sudjeluju ekipe s neretvanskog područja a i šire.

Maraton je nastao iz želje da se lađa očuva kroz generacije i spasi od zaborava. Začetnik maratona lađa je Milojko Glasović koji je na tu ideju došao 1998. godine. Te je godine na maratonu sudjelovalo osam lađa. Lađe su se obnavljale tako da se potope u mulj te tako konzerviraju. Da je Milojko Glasović itekako uspio u svom naumu govori i podatak da danas Neretvom na maratonu plove i do tridesetak lađa. Lađari plove nizvodno s ciljem da iz Metkovića dođu u 22,5 km udaljene Ploče. Iza svakog maratona stoji oko trideset lađarskih udruga s otprilike tisuću ljudi. Zanimljivo je da svaka udruga ima svoju teretanu u kojoj učenici starijih razreda osnovne škole, mladići i studenti, a i oni malo stariji, svakodnevno provode vrijeme. Prvih desetak godina održavanja tradicije maratona lada svatko je pravio svoju lađu. Kreativnosti u izradi bilo je napretek i svaka je lađa bila drugačija. S vremenom, zbog razlika u dimenzijama, odlučeno je da se takve lađe ne mogu koristiti. Napravljene su trideset tri potpuno iste lađe, a ekipe prije maratona izvlače u kojoj će se lađi natjecati.

Veslanje je jedan od težih i zahtjevnih sportova osobito zbog položaja tijela. Naime, noge stoje kontra leđa u neprirodnom položaju. U jednoj lađi je dvanaest veslača, desetorica veslaju, jedan od njih parić, a dvanaesti je zamjena u slučaju da nekome pozlijе, a služi i za izbacivanje vode jer se zbog valova lađe napune. U svakoj lađi nalazi se pumpa za izbacivanje koja proradi tek nakon određene količine vode. Iznimno je važno da su prvi veslači u istom ritmu jer se ostatak lađara oslanja na njih. Jedanaesti član lađe zove se parićar, on pokreće lađu tako da parićem ide lijevo ili desno. Što je volan automobilu, to je parić lađi. Na dan grada, 20. srpnja, održava se kup sv. Ilike. Pobjednik kupa bira svoju startnu poziciju jer Neretva nije jednako brza na svim dijelovima stoga pobjednici kupa uvijek biraju brži dio kao startnu poziciju. Zanimljiv je podatak da

ekipa veslača „Argonauti“ i veslačica „Nereide“ iz Bješnjika svake godine sudjeluju u maratonu, i zasluženo su osvojili već nekoliko Domagojevih štitova. Zadnjih godina i mnogi političari koriste manifestaciju Maraton lađa za osobno pojavljivanje i vlastitu promidžbu.

Do prije pet godina maraton je bio isključivo muški sport, ali mi žene smo se i na tom području aktivirale i pokazale da i mi ruke za veslanje imamo. Naš ženski maraton postaje sve atraktivniji. Održava se nekoliko dana prije muškog maratona. Udaljenost koju trebamo preveslati je od Metkovića do Opuzena, nekih desetak kilometara. I tu sudjeluje dosta ekipa. Svjesne smo da nismo sve stvorene za pobjedu, ali važno je biti dio tradicije i lijepo manifestacije, važno je sudjelovati. Nekoliko godina sudjelovala sam u maratonu kao dio timova „Gusarice“ i „Metkovke“ i mogu reći da je to nezaboravno iskustvo. Treniralo je dvadesetak žena različite dobi, od 15 do 50 godina. S „Gusaricama“ sam 2017. g. osvojila prvo mjesto, 2018. g. peto mjesto, a s „Metkovkama“ 2019. g. treće mjesto.

Najzanimljivija je ekipa „Torcida“. Tijekom cijelog maratona oni roštijaju. Na lađu ukrcaju: kruh ispod sača, roštij i četrdesetak kilograma mesa. Prokrijumčare i pentu koja nije baš po propozicijama, ali njihovom „malom kriminalu“ nekako se uvijek progleda kroz prste. Nakon maratona zadatak pobjedničke ekipe je da organizira „Noć prvaka“. U goste pozovu poznate pjevače i bendove koji stvore savršenu atmosferu. Pobjednik muškog i ženskog maratona ove godine bila je ekipa iz Komina. Ponosno su šetali binom s osvojenim Domagojevim štitom. Pored dobre glazbe za štimung je bio zaslužan i pečeni vol od sedamstotin kilograma.

Mogu reći da je to vrlo lijepo i uzbudljivo razdoblje. Adrenalin je na vrhuncu kako veslačima tako i pratiteljima maratona, i onima koji su uživo uz Neretvu i onima uz male ekrane. Ako vas put nanese, dodjite u Metković drugu subotu u kolovozu. Sigurno ćete se odlično provesti.

Antonela Dominiković

JOSIP ZRNO

Kupres - grad za Guinnessa

Pričati o Kupresu i opisivati njegovu ljepotu podrazumijeva pjesnički duh, literarne sposobnosti i dobro poznavanje mjesta. Ne znam koliko sam nadarena za pisanje, ali što se tiče poznavanja Kupresa, tu sam „svoga na svome“.

Kupres je malo mjesto smješteno u srcu Bosne i Hercegovine. Sama riječ Kupres zvuči pomalo čudno što uistinu i je, ali sve ima svoju povijest. Još u davna vremena Kupres se nazivao Kup-reš. Dolazi od riječi *kup* što znači duboka zdjela i *reš* što znači ravnica. Ime je dobio zato što je okružen velikim planinama i to čini veliku zdjelu, a grad je smješten na polju i ravnici.

Kada ljudima spomenem Kupres, odmah pomisle na zimu i snijeg. Čak najpoznatiji meteorolozi ne znaju točno definirati kakvu klimu ima Kupres, a to nas i ne zanima. Za nas je važno prilagoditi se na zimskih -27°C, i ljetno kupanje u jezeru na +28°C. Grad u kojem sam odrasla poznat je po bistrim hladnim vodama Milača i Mrtvice. To su male rijeke ponornice koje protječu kroz Kupreško polje. Za Milač je usta-

novljeno da je rijeka Crnomorskog i Jadranskog sliva. Poznat je Kupres po šumarstvu i poljoprivredi.

Kada dobijem zadatak da pišem o Kupresu, rado pristajem. Svaku riječ bilježim s velikom nježnosti i ponosom jer volim svoj grad. Kupres u kojem sam odrasla za mene je najljepši i ima počasno mjesto u mome srcu. Tu sam provela djetinjstvo i stekla najbolje prijatelje. I ovih zadnjih nekoliko godina, od kada se školujem u Splitu, svaki se vikend vraćam svojoj Bosni, Kupreškom polju, zagrljavu obitelji.

I, kako kažu ponosni Kuprešani: „Tamo gdje rijeke poniru, a život počinje!“ to je Kupres.

Vratio se Ivan s 1000 momaka

Na Kupresu se 30. srpnja 2017. godine održala manifestacija „1000 Ivana - Vratio se Ivan s 1000 momaka“ gdje se okupio rekordan broj osoba istog imena. Njih 2325 s imenom Ivan. Razlog je to bio i za ulazak u slavnu knjigu Guinnessovih rekorda. Zahtjevnu manifestaciju organizirala je udruga „Kupreški košci“. Ideju za organizaciju takve manifestacije potaknula je dvadeset peta obljetnica nastanka pjesme „Moj Ivane“ Marka Perkovića Thompsona.

Tako je Kupres, gradić s oko 5000 stanovnika, u jednome danu posjetilo preko 30 000 ljudi iz čitavog svijeta. Brojni Ivani (ali samo Ivani, bez izvedenica) za uspomenu su, uz prijavu i akreditaciju, dobili prigodnu majicu, šal i torbu. Službeno brojenje izvršeno je na nogometnom igralištu HNK Kupres gdje su označena 63 polja, u svakom polju stajalo je njih pedeset. Guinnessova pravila su jasna i čvrsta stoga je brojenje, zbog točnosti i vjerodostojnosti obavljeno nekoliko puta. Preuzetih akreditacija bilo je ukupno 2973, a na službenom brojanju za Guinnessov rekord na stadion je pristupilo njih 2325. Jedan od 2325 Ivana bio je i moj djed, najstariji Ivan iz Kupresa koji je bio na prebrojavanju, te je tako i on upisan u Knjigu. Program se nastavio smotrom „1000 Ivana“ na nogometnom stadionu i mimohodom u centar mjesta gdje je održan bogat kulturno-umjetnički program na kojem su nastupili Mate Bulić, Dražen Žankو, mnogi tamburaški sastavi, KUD-ovi i drugi. Vrhunac večeri bio je nastup Marka Perkovića Thompsona, a posebno izvedba hita „Moj Ivane“.

Dora Pašalić

Naša Postignuća

Matija Knezović, 3. mjesto za kratku priču o Domovinskom ratu za učenike srednjih škola u Republici Hrvatskoj. Natjecanje je provedeno u organizaciji Ministarstva hrvatskih branitelja u svibnju 2019. godine.

Matijina priča nosi naslov Sjećanje.

Sjećanje

Vraćajući se iz škole, često bih namjerno krenula dužim putem koji je vodio do njezine kuće. I ovaj put je sjedila na istom mjestu, pognuta, u crnini, kao da nekoga čeka. U jednoj joj je ruci uvijek bila krunica, a u drugoj njegova slika. Nikad je nisam pitala za njega, uvijek bi sama započela priču. Tako je bilo i ovaj put.

– Moj ti je Perica uvik igra šah, – počela je bez uvođa – to mu je bio izlaz iz svih problema. Sio bi s nekim za stol, i taj drveni stari šah i kombinacije koje je sklapa u glavi bile su cili njegov svit. Moga je tako od jutra do mraka, a kako bi bio sritan kad bi pobijedio. Digod mi se učini da ga i sad vidin.

Izborano i umorno lice starice tada se nasmiješilo, pogledala je prema stolu i kao da je kratki trenutak sjećanja na ta vremena izbrisao teret godina i tuge. Često je u tim svojim pričama govorila o njemu kao da je prisutan, da još uvijek igra, smije se i ljubi je za rastanak... To je bio njezin način da mu bude bliže.

Nakon toga bi se obično zatvorila vrata uspomena, uslijedio bi povratak u stvarnost i pitanje: – Dite moje, kako je u školi?

Ali ovaj put je zastala kao da je skupljala snagu da nastavi. Duboko je uzdahnula pogledavši u sliku koju je stiskala žuljevitim rukama i s blagim majčinskim prijekorom u glasu nastavila: – Uvik je bio tvrdoglav, u svemu... Tako je bilo i kad je rat počeo. Svi smo ga pokušali odgovorit, ja najviše, ali bio je odlučan. Nikad odlučniji. Sićan se njegovih riči: – Majko, iden branit svoju zemlju, svoju braću i sestre, tebe i čaću.

Ako me voliš, nemoj me odgovarat od toga, ne mogu ovde mirno sidit dok naša domovina krvari.

– Srce mi je pucalo, ali se u isto vreme punilo ponosom. Znala san ako ode da ga možda više nikad neću vidit. Progutala san svu svoju muku, znala san da će otići bez obzira na sve, zato san jedva smogla snage i rekla mu: – Ajde, sine moj, Bog neka ti je na pomoći i nek te čuva.

Pričala je starica o odlasku, o tome kako joj se život sveo na zvukove crkvenih zvona, gledanje vijesti, minute telefonskih poziva, na kratke dolaske s bojišta, susrete sa sinom.

– Nikad nije htio govoriti o ratu, pravio bi se da ne čuje kad ga pitaju. Samo bi rekao: – Ma pusti sad to, ajmo zaigrat partiju šaha.

Na trenutak je odlutala... Nisam se usudila ništa piñati, imala sam osjećaj da bi svaka moja riječ bila suvišna. Odjednom, uzela me za ruku i kao da me povela sa sobom u sjećanje koje bi najradije zauvijek izbrisala.

– Uvik san ga ovde čekala, činilo mi se da će prije doći ako izaden isprid kuće. I taj san dan sidila ovde kad je došlo vojno auto. Misnila san da je on. Digla san se i poletila mu u susret. Kad su iz auta izašla dva nepoznata čovika u uniformi, znala san da nije dobro. Jedino čega se sićan bile su riči: – Borio se hrabro do kraja.

– Dalje ih nisan čula, pa mi je mrak na oči. Srce mi se slomilo. Izgubila san dio sebe taj dan, i nikad ga neću naći, tek kad njemu dođen. Dali su mi njegove stvari i ovu krunicu.

Dok sam je slušala, čudila sam se kako može zadržati suze. I onda, kao da je znala o čemu mislim, rekla je: – Već dugo ne mogu pustit suzu, izgleda da san ih sve potrošila. Zatim joj je pogled pao na sliku, izlizanu od godina držanja, na kojoj se smijesio mladić u uniformi.

– Stalno sanjan isti san, da dolazi auto, ali da on izlazi iz auta i trči me zagrlit. I onda se probudim i bude mi ža, tila bi zaspal zauvik. Zato svaki dan ovde sidin, čekan ga i uvik ču ga čekat.

Rastužila me njezina priča, ali bilo mi je i dragو što sam je čula. Međutim, nisam shvaćala zašto je izabrala baš mene koja sam bila još dijete. Nakon nekoliko minuta šutnje, smogla sam snage i upitala je.

– Znaš, dite moje, teško mi je o ovome govorit, ali moram da se ne zaboravi. Važno je da vi mladi znate šta smo sve prošli i koliko smo dali da bi vi danas imali slobodnu domovinu, našu Hrvatsku, jer dok god živi sjećanje, živi i moj Perica i svi naši sinovi. Nikoga ne mrzin, samo taj prokleti rat koji nam je toliko odnio.

Krenula sam kući ostavljajući je s njezinim uspomenama.

Na povratku sam razmišljala o baki Mariji, ali i svim hrabrim majkama koje su dale svoje sinove i kćeri da bismo moji vršnjaci i ja sada slobodno i bez straha šetali ulicama naše domovine.

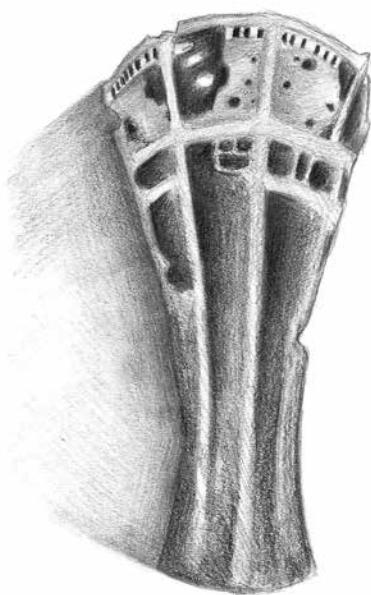
Mi ne možemo pojmiti njihovu bol, ali svojim životom možemo odati počast njihovoј žrtvi prenoseći priče o ponosu, hrabrosti i žrtvi, priče o godinama čekanja i traženju spasa u sjećanjima koje nećemo naći u udžbenicima iz povijesti. Nikad nisam morala čitati o ratu. U mojoj obitelji i mom Aržanu oduvijek sam okružena ljudima koji su mi pričali. Učili su me i dalje me uče o značaju rata, veličini i ljubavi naših ratnika prema domovini, ljubavi koja je bila veća i od života. Takva je i ljubav njihovih majki, koje tiho i nenametljivo čuvaju uspomene i čekaju trenutak ponovnog susreta.

U Aržanu, u Petrovo ime, otvoren je šahovski klub. Svaki susret i natjecanje prilika su da ga se sjetimo i ispričamo priču o njegovom životu i ratnom putu.

Da se ne zaboravi, da živi u našem sjećanju. To je najmanje što možemo učiniti.

Zato i ova priča.

Matija Knezović

Josipa Lozančić

Da se ne zaboravi, Josipa Lozančić

Antonia Matijašević, 1. mjesto u kategoriji literarnih radova SŠ.

Promocija zbornika učeničkih literarnih i likovnih radova NA KOLJENIMA DJEDA I BAKE održala se 5. prosinca 2019. g. u dvorani Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu. Organizator natječaja je Katehetski ured Splitsko-makarske nadbiskupije. Nagradu je uručio nadbiskup Marin Barišić.

Moj nono
i moja nona
smišan su par.
Reklo bi se da su
kako sunce i mjesec
kako noć i dan.

Njemu je uvik sve pomalo,
a njoj je uvik priša.
On je visok kako jorbul,
a ona molo kako ništa.
On je tanak kako prutić,
a ona široka kako bacva.

Ma kad su skupa nikad ni placa
smiju se, provju štorije i
bokun pametuju meni
ma za cili svit ja ih minjala ne bi.

“Quot linguas calles tot homines vales.”
Koliko jezika znaš, koliko ljudi vrijediš.
Adela Kuščević, 2 mjesto na državnom natjecanju iz latinskog jezika, šk. god. 2018./2019.

Amélie Franka Carl Vadnjal, Judo klub Biokovo, brončana medalja u ekipnom natjecanju u 1. Hrvatskoj judo ligi, studeni 2019.

Dora Arapović, KUD Metković, 3. mjesto na Međunarodnoj smotri koreografskog folklora u Čakovcu, listopad 2019. g.

Maturantica Lucija Miljak prva pratička Lice godine 2019. godine.

Mija Sabljić, I. gimnazija, 3. mjesto u natjecanju iz košarke za učenice SŠ Splita, studeni 2019. godine.

Paula Batinović, VK Jadran, Prvenstvo Hrvatske u vaterpolu, 2. mjesto na Kupu Hrvatske za juniorke i 2. mjesto na Kupu Hrvatske za seniorke.

Muke po rasporedu, Zdravstvena škola Split

Dok sam pohađala osnovnu školu u Kupresu, prvi dan nastave ponijela bih sa sobom papir i olovku da zapisem raspored sati za školsku godinu koja je preda mnom. No došavši u Split, u srednju Zdravstvenu školu, sve se promjenilo. Razrednica je prvi dan rekla da će raspored izlaziti na stranici škole, što je bilo sasvim prihvatljivo. Otvoriš dokument, napraviš screenshot rasporeda i imaš ga na dohvrat ruke, jer ipak tehnologija je tehnologija. Ali, nisam ni slutila da se iza fraze „raspored će biti objavljen na stranici škole“ krije veliki problem. Naime, raspored nije za cijelu školsku godinu. U pravilu je tjedni, ili što je čest slučaj, novi raspored izlazi dan za dan. I to u gluho doba noći, ili pred zorу. A ako sam popodnevna smjena, raspored za taj dan može izaći tek u podne. Sve ovisi o trenutku uskladišavanja profesora iz općih predmeta s profesorima iz prakse i liječnika u bolnici. Živim iz dana u dan predviđajući, možda će sutra nastava biti u Vukovarskoj ulici a ne u Šoltanskoj, možda sutra ipak neće biti biologija i hrvatski, možda će raspored izaći u ponoć pa će imati noć za učenje. O spavanju ni govora. Kada nekome kažem da pohađam Zdravstvenu školu, najčešća reakcija je: „Uh, ne bih ja to mogla ... to je onaj raspored...“ Odmahnem rukom i odgovorim: „Navikneš se.“, a u sebi mislim: „Nikad!“. Nakon tri godine Zdravstvene škole još se znam jako živcirati po pitanju rasporeda. Slaba utjeha je to što s prijateljima i odgajateljicama sarkastično dijelim svoje muke po rasporedu. Ni sada ne znam moram li biti u školi ili odmarati u svojoj sobi. Provjerit će u četiri sata ujutro.

Dora Pašalić

Gdje BUDIM ljubi PEŠTU

Kako smo mi uopće došli do toga da otidemo u Budimpeštu? Kada smo 2018. godine išle na advent u Zagrebu kod našeg prijateljskog doma „Marije Jambrišak“, zabavljale smo se uz pjesmu te se naša spontanost i milozvučnost svijedjela njihovoј ravnateljici. Ona nas je pozvala da zajedno idemo u Budimpeštu na Tjedan Hrvatske kulture, u HOŠIG-u.

Naše prvo klapsko putovanje izvan granica Hrvatske započelo je 28.11.2019. ranoujutarnjim odlaskom na bus za Zagreb u 7:00. Na put je išla klapa Ružmarin u pratnji odg. Vlatke Vladilo i ravnateljice Ljiljane Buljubašić. Tamo su nas dočekale djevojke i odgajateljice iz doma Marija Jambrišak. Nakon kraće pauze i ručka, oko 16 sati krenuli smo za Budimpeštu. Put je bio ugodan i opušten, praćen gitarom i pjesmom. Kasno navečer stigli smo u HOŠIG. Inače, iza skraćenice HOŠIG krije se Hrvatska osnovna škola i gimnazija, kompleks u kojem se školju i borave hrvatski iseljenici u Mađarskoj.

Novi dan započeli smo doručkom i kraćim obilaskom obližnjeg shopping centra. Po povratku u dom imali smo probu i nastup na kojem smo se predstavili četirima pjesmama: „Kad bi srela dušu tvoju“, „Ponistra je drivo“, „Sagrudit ću kuću“ i „Baška je malo selo“. Uz nas je još nastupio i ženski folklorni sastav

Klapa Ružmarin i folklorna grupa UD M. Jambrišak, nastup u Budimpešti

„Marija Jambrišak“, iz istog doma, a domaćini su se predstavili zborom profesorica. Program nije trajao dugo, ali sve točke su bile solidno izvedene i s ljubavlju pripremljene. Poslijepodne je proteklo u slobodnom vremenu, a predvečer smo svi zajedno otišli u centar Budimpešte osjetiti čari adventa i noćnog života. Grad je prekrasno uređen: lampice, ukrasi, kućice i miris kuhanog vina dolazio je sa svih strana. U potrazi za prigodnim mjestom za druženje malo smo se odmakli od centra i prošetali kroz alternativne kvartove pune mladih ljudi što nas je posebno dojmilo. Moram spomenuti kako se primijeti razlika u temperamentu i stilu življenja. Tamošnji stanovnici ne pričaju glasno i ne smiju se, prevladava mirno i pomalo tmurno ozračje. Jasno vam je da smo baš mi bili „najglasniji“ u kaficu i da su sve oči bile uprte u nas.

Iduće jutro otišli smo u obilazak najvažnijih znamenitosti kao što su Citadela, Ribarska utvrda, zgrada Mađarskog parlamenta, Trg velikana i prošetali se obalom Dunava. Budimpešta je još poznata pod nazivom „grad na devet mostova“, a najpoznatiji su most Eržebet, Most slobode, Margaritin most i Lančani most. Svaka znamenitost je priča za sebe i oduzima dah, što prekrasnim pogledom na grad, što vještom arhitektu-

rom i detaljima. Nakon ručka i kraćeg odmora, klapa se zaputila u pravu avanturu koju je predvodila naša voditeljica odgajateljica Vlatka. Avantura je započela u metrou kada smo nekoliko puta u njega ušli i izašli jer nismo bili sigurni je li to baš onaj koji nama treba. Na kraju smo uspješno stigle do centra i obavile posljednju šetnju i kupnju suvenira. Tom avanturom završio je naš boravak u Budimpešti.

U ponoć smo se uputili u Zagreb, gdje smo stigli u ranojutarnjim satima. U Zagrebu smo se pozdravile s djevojkama i odgajateljicama iz doma Marije Jambrišak, ostavili smo i našu ravnateljicu i Mateu. Ostatak klape s odgajateljicom Vlatkom nastavio je svoj put. Po dolasku u Split dočekao nas je odličan ručak koji je pripremila kuharica Mirjana.

U konačnici, put u Budimpeštu bio je divno iskušto i putovanje na kojem smo uživali, bolje se upoznali i zbližili kao prava mala obitelj. Velika hvala zagrebačkom domu na pozivu, a HOŠIG-u na domaćinstvu. Posebna zahvala odgajateljici Vlatki koja nas je strpljivo i uz puno volje pripremala, te ravnateljici koja je sve omogućila!

Morena Jerković

Malta

Dvadeset učenika Obrtničke škole Split, raznih zanimanja - frizeri, pedikeri i modni tehničari, dobilo je priliku sudjelovati u projektu Erasmus+.

Bio je petak, 15. studenog, kada je započelo dugo očekivano putovanje na Maltu. Cilj projekta je stručno usavršavanje u stranoj zemlji, stjecanje novih znanja i vještina, te upoznavanje drugačijeg načina rada. Mogla bih reći da smo ostvarili cilj jer smo upoznali

Sudionice projekta u Popajevom selu

Djevojke iz ŽDD-a Matija Knežović, Vesna Dropulić, Lea Ćelić i Lana Barbir u Istanбуlu

novu kulturu, ljude, stvarali prijateljstva, ostvarivali suradnju. Pri tom smo postali samostalniji te znatno unaprijedili svoje gorovne sposobnosti.

Malta je otočna državica (315 km²) smještena u Sredozemnom moru. Manja je od otoka Brača. Država Malta sastoji se od tri naseljena otoka: Malta, Comino i Gozo. Glavni grad je La Valetta. Klima je topla i izrazito ugodna. Na Malti se govori engleski i malteški jezik. Zanimljivost je da se vozi lijevom stranom ceste.

Plan našeg putovanja je izgledao ovako: vožnja autobusom Split-Zagreb, zatim avionom Zagreb-Istanbul-Malta.

Na istanbulskom aerodromu proveli smo nekoliko sati čekajući let za Maltu. Za to vrijeme smo obavili shopping, odmarali se i zabavljali. Na konačnu desti-

S kolegama na poslu

Na aerodromu u Istanбуlu.

naciju stigli smo u večernjim satima. Smjestili smo se u apartmane u gradu Msida.

Sljedeći dan bio je naš prvi radni dan. Svatko je otisao kod svog poslovnog partnera, na dogovorenu lokaciju. S njima smo surađivali sljedeća dva tjedna. Imala sam priliku poslovati s Lc Waikiki, turskom modnom kompanijom. Radila sam u skladištu i u prodavaonici. U skladištu smo lijepili naljepnice, pakirali robu, slagali je, sortirali, te je na taj način pripremali za prodaju. U prodavaonici smo razgovarali s kupcima, nudili im robu i pomagali u potražnji. Svaki dan odradili smo osmosatnu smjenu. Naši ljubazni partneri i domaćini dočekali su nas i ispratili sa širokim osmijehom.

U slobodno vrijeme istraživali smo ljepote Mside, Moste, Valette, Marsaxlokk-a, otoka Goza i drugih ekskluzivnih lokacija. Posjetili smo čak i Popeye Village (Popajevo Selo) koje je na Malti velika turistička atrakcija. Kušali smo razna nova jela i slastice. Jedan od specijaliteta na Malti je zečetina. Pizza od zečetine bila je velik izazov za nas.

Malta je lijepa država s prekrasnim plažama i uvalama koje ni najbolji fotoaparat ne može dočarati. Drago mi je da je baš ona bila odabrana kao destinacija našeg projekta. Odlično sam se provela, izgradila nova prijateljstva i mnogo naučila. Odlazak na Maltu bio je pravi pogodak. Moje najljepše iskustvo do sada!

Lea Ćelić

WROCŁAW - Ekumenski susret mladih Europe

Ekumenski susret mladih Europe okuplja mlade iz cijele Europe. Zadnji takav susret, 42. po redu, održao se u Poljskoj u gradu Wrocławu, od 28. prosinca 2019. do 1. siječnja 2020. godine u organizaciji zajednice iz Taizèa. Da biste sudjelovali u projektu ne morate nužno biti katolik. Poanta je u tome da se zabavite, a ako ste katolici, bit će vam još zabavnije.

Ovogodišnja tema susreta „Uvijek na putu, nikad iskorijenjeni“ okupila je više od petnaest tisuća mladih iz svih krajeva Europe i svijeta. Jedna od njih bila je Tereza Šestanović.

Putovanje je organizirala Udruga mladih „Isus je put“ iz Splita, koju vodi časna sestra Darija Bota, a započelo je dan nakon Božića. Noćno putovanje od Splita do Bratislave, razgled grada i nastavak putovanja do Praga. Nakon kraćeg zadržavanja u Pragu uputili su se u samo mjesto održavanja susreta, grad Wrocław, gdje su bili smješteni po kućama obitelji-domaćina. Tere-

Prijateljice na trgu u Wrocławu

S prijateljicom Martom u Bratislavi ispred Slovačkog narodnog kazališta

za i prijateljica bile su smještene kod jednog mladog bračnog para u Brzegu Dolnym pored Wrocławia. Svaki dan susreta hodočasnici su imali zajedničku večeru i zajedničku molitvu u Hali Stulecia (Dvorana stoljetnice) i u crkvama u središtu grada. U program je bio uključen i doček Nove godine. Ekipa koja je sve to organizirala bila je jako druželjubiva, vesela, naizgled opuštena ali vrlo profesionalna. Nije bilo ni najmanjeg propusta u programu, nitko se nije osjetio izostavljen ili zanemaren. Sve je „štimalo kao švicarski sat“. Nakon Wrocławia posjetili su Krakow i Budimpeštu.

Cilj ovakvih susreta je povećati jedinstvo i solidarnost kako bi mladi što bolje prihvatili svoju odgovornost u svijetu. Kada se vrate osnaženi doživljenim, u svojim će župama prepoznati i pomagati onima koji su isključeni, bolesni, zatvoreni, stranci. Oni su znakovni nade. Uvijek na putu, nikad bez korijena.

Putovanje je za Terezu bilo potpuno novo, ali odlično iskustvo koje bi rado ponovila. Presretna je što je prijateljica uspjela nagovoriti da krenu zajedno. Hladnoća i vremenski (ne)uvjeti nisu ih spriječili da uživaju u svakom trenutku: u razgledavanjima mjesta koja su posjetile, u zajedničkim molitvama, druženjima, zabavnom programu.

Mija Sabljić

18 nam je godina tek

Klapa Ružmarin osnovana je 2001. godine. Osnivačica i prva voditeljica klape je odgajateljica Majda Barada kojoj je kao vanjska suradnica godinama pomagala časna sestra Nikolina Matešić. Klapa je redovito nastupala na domijadama na kojima su uvijek imale zapažene nastupe, božićnim priredbama, oproštajima maturantica, ali i na manifestacijama izvan Doma. Tako su nas učenice dvije godine zaredom predstavljale na Don Bosco Festu, Danima srednjih škola, Sportskim igrama mladih... Vrlo je zanimljiva činjenica što je sedam od ukupno osam članica u prvoj generaciji bilo s otoka Brača. Tradicija otočkog podrijetla se nastavlja i danas, jer u svakoj generaciji barem trećina učenica dolazi s nekog od naših otoka.

Godine 2005. klapu na nekoliko godina preuzima i vodi odgajateljica Daria Sladoević, uz vanjske suradnice Ivanu Semerad i Ivanu Kalajžić. Ružmarinke su i dalje redovito prisutne na domijadama, a na državnoj Domijadi 2008. odnose i zlato s obradom pjesme *Ako voliš me*. Gostuju u Vukovaru, sudjeluju na manifestaciji Croati mundi, prate i obilježavaju domska zbivanja.

Pjesmu po pjesmu, generaciju po generaciju, dolazimo do 2012. godine, kada na voditeljsko kormilo klape stiže jedna od bivših Ružmarinki, odgajateljica Vlatka Vladilo. Do 2015. u radu joj pomaže vanjska suradnica Antonija Jurić, nakon čega odgajateljica Vlatka klapu vodi samostalno.

Učenice su se 2016. pridružile sudjelovanju na kulturno-umjetničkim igrama mladih na kojima planiraju sudjelovati i dalje. Sudjelovale su na Tjednu hrvatske kulture u Budimpešti od 28. do 30. studenog 2019. (o tome više u nastavku Poleta).

Klapa Ružmarin nastupila je u Budimpešti kao jedna od čuvarica izvorne dalmatinske pjesme. Svoju prvu samostalnu glazbenu večer klapa je održala 26.11.2019. i tom je prigodom predstavila svoj rad, proslavila 18. rođendan te učenice i djelatnike Doma počastila izvornom dalmatinskom pjesmom.

Vlatka Vladilo, odgajateljica

Moja seka

Do kraja svijeta i natrag pješke

Imam mlađu sestru. Zapravo, imam dvije, obje posebne na svoj način, ali Marta je sunce svakom mom tmurnom danu.

Možda i ti imaš sestru, ali sigurno nije posebna kao moja. Moja mala downovka. Uvijek tu da sve popravi, da me oraspoloži, da mi bude *life coach*. Ima dvanaest godina, pametna je djevojčica i uživa u životu. Ne zamara se stvarima kao što su prva simpatija ili teška školska torba. Vesela je i svojim stavom podiže raspoloženje svima oko sebe.

Nas dvije smo oduvijek imale posebnu vezu koja se razvijala kako smo odrastale. Pričale smo, šalile se, igrale i zabavljale. Uvijek sluša, baš uvijek. Mogu joj se jadati satima, ona sve to tupo sluša i na kraju me zagrli i izgovori nešto što me nasmije do suza. Moj mali veliki anđeo koji me prati gdje god da se nalazim. Uvijek tako blizu i tako daleko. Nedostaje mi najviše od svih iz obitelji. Njezini zagrljaji, toplina, miris njezinog tijela. Čak i oni trenutci u kojima se pravi važna i velika.

Nije više beba, sada je djevojčica, ali uvijek i zaувijek ostat će mali nježni anđeo koji je u život naše obitelji unio neprestanu radost. U fazi je kada se pravi velika, stalno nešto izmišlja kako bi privukla pažnju. Radi to s namjerom, lukavica. Kada mislim da razmišljam korak unaprijed, sigurna sam da je ona barem tri koraka ispred mene.

Njezine ruke grle najjače, njezino srce voli najviše

Trisomija kromosoma nikad nije dopustila da je odvaja od njezine generacije. Uvijek je ona bila ta koja se uklapala. U igri s prijateljima, u školi, na treningu. Svaka okolina joj odgovara. Neprestano proširuje krubove i pronalazi nove valne duljine. Voli sve i svi vole nju.

Najljepše mi je kada dolazim kući u Hercegovinu, vučem onaj teški kufer, a ona stoji na vratima iščekujući me. Toplim i mekim, slatkim glasićem vikne najjače što može „Seke!“, a ja se topim kao Olaf u Frozenu.

Zbog nje nikada nisam pustila suzu, ali za nju jesam. I opetbih. Sve na svijetu: plakala, hodala, trčala, letjela na drugi kraj grada, na drugi kraj svijeta i natrag, pješke ako treba. Samo za nju. Njezine ruke grle najslađe i najjače, njezino srce voli najviše. Dok pišem za nju i o njoj, papir se natapa suzama. Draga seke, ti si to zasluzila. Volim te! Tvoja velika seka.

Mija Sabljić

„Ako nekog doista voliš, pusti ga. Ako se vrati, oduvijek je bio tvoj(a), ako se ne vrati, nikad nije ni bio(la) tvoj(a).“ Halil Džubran

Ti si bio moja prva ljubav

Bilo je to u vrtiću „Snjeguljica“, sad već davne 2007. godine kada sam se prvi put zaljubila. Zapravo ne znam može li se zaljubiti s malih pet godina. Ali, bio mi je najslađi, najdraži, moja simpatija, moja ljubav iz „Snjeguljice“. Osjećaji, kako se tada činilo, nisu bili jednostrani. S toliko godina nisam shvaćala što se zbiva oko mene, niti sam mogla protumačiti osjećaje, a ljudi oko mene nisu mi puno pomagali. Družila sam se s njim tijekom cijelodnevnog boravka u vrtiću. Koliko se sjećam, nas dvoje smo bili jedini nespavači poslije ručka, pa su nas tete uvijek tjerale da zajedno čitamo priče za laku noć mlađoj grupi. Jedino što nam se svidjelo u tome je to što smo sami birali knjigu. Svakog dana nakon ručka, negdje oko 12:30 sati, na polici smo uzbudeno tražili „365 priča za laku noć“ Walta Disneya. Najdražje priče bile su nam Aladdin i Ljepotica i zvijer. Čitali smo ih opet i opet, no nitko se nije bunio. Uostalom, tko to ne voli Disneyeve junake?

U sjećanje mi se urezala anegdota za moj šesti rođendan, posljednji koji sam slavila u „Snjeguljici“ jer sam nakon toga išla u predškolu „Petar Pan“. Dakle, kao slavljenica došla sam u vrtić s tortom i slatkišima. Grupa je dijelila moju radost i uzbudjenje, ali negdje duboko u sebi krili smo tugu zbog skorog rastanka. Plesali smo, pjevali i igrali razne igre koje današnja vr-

tička djeca više ne igraju. Najdraža nam je bila „ples s balonima“. Teta nas je uparila. Leptirići su plesali u meni. Danas, sa sedamnaest godina rekla bih: „Dok smo plesali, gubila sam se u njegovim očima, u njihovoj dubini nestajao mi je trag.“ Nisam ni znala što znači izgubiti se u nečijim očima. Je li to nešto kao izgubiš se, traže te, pa ako te tkogod nađe, nađe? Snađi se, zar je teško pronaći mapu za izlaz iz nečijih očiju? Sada znam.

Da vam opišem svoju prvu ljubav: bio je, tada vrlo cijenjenih tri centimetra, viši od mene, smeđa kosica malo povиše ramena, frizura u stilu Nike Kranjčara – kako bi rekao moj tata. Oči u kojima sam se gubila bile su tople, smeđe, a osmijeh krežub jer predškolcima ispadaju mlječni zubi. To je bilo tako simpatično. Nije se, kao drugi dječaci igrao samo autićima, volio je sa mnom slagati legiće i čitati.

U osnovnoj školi pisao je pjesme. Sada je maturant gimnazije u Ljubuškom, i kako čujem, dobro mu ide. Nismo u kontaktu, tek poneki slučajan susret i pozdrav na ulici. Danas, u kutu svoje domske sobe, s nježnošću se prisjećam koliko je ta ljubav bila drugačija. Iskrena, potpuna, dječja, bez kalkulacija, bez briga, prva. A prve se pamte.

Mija Sabljić

Jakove, izdrži!

Budući da nismo mogli provesti ljetne praznike zajedno, moj Jakov i ja smo krajem kolovoza dočekali prvu godišnjicu online. Kako bismo to nadoknadiili, isplanirali smo izlet u prirodu, prvog vikenda nakon početka školske godine. Bio je to petak 13. Stigli smo u Knin i odlučili idući dan prespavati u šumi nedaleko od Krčića.

U subotu smo provjerili jeftini šator za dvije osobe (liliputance, kako se kasnije ispostavilo) koji smo naručili preko Interneta. Pokupovali smo potrebne namirnice i sedam litara vode. Rano popodne uputili

smo se s dva teška ruksaka puna hrane i pića, te putnom torbom u koju smo natrpali jastuke i pokrivače.

Ako ne znate što je Krčić, to vam je vodopad kojim se istoimena rijeka ulijeva u Krku, ali tada je presuo zbog ljetnih vrućina pa ga nažalost nisam imala priliku vidjeti. Nalazio se na sjeveru kninskog polja blizu sela Kovačić, a da prijeđemo tih jedanaest kilometara sa svom prtljagom trebali smo pješaćiti tri sata koja smo popunili ugodnim razgovorom i blagovanjem sendviča s pršutom. Preznojavali smo se na rujanskoj žegi i divili se osunčanim planinama prekrivenim ze-

adidas

lenilom, prostranim travnjacima te malim seoskim kućicama.

Stigavši blizu odredišta, hodali smo cestom nepredno uz vrh Krčića gdje smo skrenuli prema sedrenim barijerama niz koje je tekao slap. Ispod slapa se nalazio most i popločano šetalište. Nekoliko koraka dalje pronašli smo zavučenu ravnici okruženu niskim drvećem. Ondje je Jakov postavio šator čije je klinove zakucao sjekicom. Pokušali smo zapaliti vatru, no to nam nije uspjelo pa smo odlučili namjestiti ležaj.

Do ponoći je vani zapuhao snažan vjetar koji je raznosio poliester šatora stvarajući neugodnu buku. Iako je do tada bilo poprilično vruće, kada je nastalo zatišje, temperatura je naglo pala i kondenzirala vodu na stjenkama šatora. Bilo je toliko hladno da sam morala izići kako bih iz putne torbe izvadila rezervnu odjeću koju sam ponijela. Vani je bila užasavajuća tama iz koje je dopiralo šuštanje i huktanje šumskih životinja. Na sebe sam nabacala: tajice, šorc, dvije majice, trenirku s kapuljačom, čarape, pokrila se dekom i svejedno se smrzla. Jakov je morao izdržati samo u majici kratkih rukava i kratkim hlačama. Tako mu i treba jer, kada sam mu predložila da ponese rezervnu odjeću, rekao je da mu neće trebati. Noć je bila teš-

ka, oboje smo umirali od straha jer smo cijelo vrijeme imali osjećaj da nas netko promatra. Jakov je uza se držao sjekiru u slučaju da nas napadne neka životinja. Ali sve navedeno i nije bila najgora stvar koja se dogodila te večeri. Pred zoru smo čuli automobile koji su vozili cestom nekoliko metara od našeg šatora, a nešto kasnije i pucnjeve iz puške što znači da su u blizini bili lovci. Nas dvoje, zgužvani kao srdele u konzervi, do zore oka nismo sklopili. Isprepadani, smrznuti, mokri i nenaspavani u najranije nedjeljno jutro nazvali smo taxi da nas sigurno odveze kući gdje smo trenovito upalili klimu da se ugrijemo.

Sve u svemu ovo će Jakovu i meni zasigurno ostati u lijepom sjećanju kao zanimljivo iskustvo koje smo zajedno proživjeli i koje nas je više zbližilo. Ako ga budeš planirali ponoviti, pobrinut ćemo se da to bude u boljim uvjetima nego što smo imali tada. Priroda može biti savršena za provesti vrijeme s voljenom osobom, no koliko god da je zanosna tijekom dana, preko noći se može pretvoriti u pravi košmar. Ako ste „gradski tip“, možda kampiranje i nije najbolji izbor za vas.

Jakov je izdržao. E, sad vi malo izdržite...

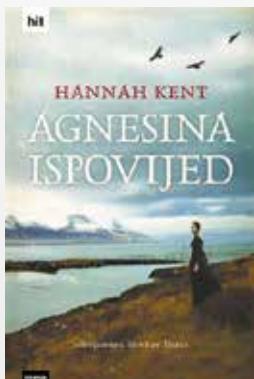
Issa Ćudina

„Stvari koje želim znati su u knjigama; moj najbolji prijatelj je čovjek koji mi daruje knjigu koju nisam pročitao.“ Abraham Lincoln

U nastavku donosimo recenzije, u kojima istinska zaljubljenica u čitanje, Anita Vudrag, prikazuje, analizira i ocjenjuje knjige *Agnesina ispovijed*, *Voli me, ne voli me* i *Susannin dnevnik za Nicholasa*.

Kent, Hannah. 2014.

Agnesina ispovijed. Znanje. Zagreb

Smrtna kazna - nama danas gotovo nezamisliv pojam, no vratimo se u 1829. na prostore Islanda. Takva strašna kazna snašla je troje mladih ljudi: Fridrika Sigurdssona, Sigridur Gudmundsdottir te Agnes Magnusdottir zbog osude za strašno i čudovišno ubojsvo njihova gazde.

Radnja se temelji na stvarnom događaju i odvija se u 19. st., u vrijeme kada su siromašniji slojevi društva bili podređeni bogatijima, te su često radili kao sluge na njihovim imanjima i brinuli o njihovom imanju dok su bili na putu. Tako je i Agnese, koju pratimo kroz ovo djelo, imala teško djetinjstvo. Bila je bez roditelja, odvojena od braće i sestara čiju sudbinu nije znala. Kroz život se snalazila zahvaljujući neustrašivosti i marljivosti. Nakon stravičnog događaja smještena je na imanje Kornsa gdje je trebala provesti svoje posljedne dane, a za to vrijeme pomagati na imanju te se duhovno očistiti i pokajati.

Hannah svojim živim i detaljnim, ali ne zamornim opisima dočarava svaku sliku i emociju, tako da na trenutke stilom pisanja podsjeća na Honorea de Balsaca.

Autorica je detaljno opisivala Agnesina promišljanja te nam tako jasno predočila stanje uma osobe koja odbrojava svoje posljedne dane. Ponekad navodi čitatelja da promisli čijoj će priči povjerovati, onoj koju je iznio sud, ili onoj koju doznaće postepeno kroz Agnesin razgovor s ostalima, ili kroz njena prisjećanja na prošle dane. U početku nam se čini kako je osuđenica u potpunosti nepovezana s obitelji kod koje je smještena, no je li to zaista tako? Postoji li mogućnost da su se već prije srelj, u nekoj boljoj situaciji?

Stvarnu priču doznajemo na posljednjim stranicama kada je ona odaje osobi za koju nikada ne biste pomislili da će reći. Njeno prepričavanje je ispunjeno tugom, nape-tošću i uzinemirenošću tako snažno da potakne čitatelja da suošće s njom. Dok sam čitala Agnesinu ispovijed, postavljala sam sebi pitanja: na koji način su povezani osuđenici u djelu, tko je predložio ubojsvo, te je li ono bilo počinjeno iz nekog hira ili s razlogom. Tek nakon što sam pročitala posljednje rečenice, mogla sam donijeti sud o svemu. Ostavljam ta pitanja otvorena i vama s na-

dom da ćete pročitati knjigu te da ćete osim odgovora na ova pitanja pronaći i neke bitne poruke za život.

Bolton, Sharon. 2018.

Voli me, ne voli me. Znanje. Zagreb

Već od malena voljela sam čitati knjige, ići u knjižnicu i satima razgledavati birajući koju sljedeću čitati. Jedan od prvih autora čije sam knjige počela najviše čitati bio je R.L. Stine, autor zanimljivih i napetih krimića koji se čitaju u jednom dahu.

Dok sam čitala knjigu „Voli me, ne voli me“, objavljenu 2016. godine, ponovno sam doživjela taj osjećaj koji mi nije dozvolio da je ispustim iz ruku. Naime, ovaj krimić bavi se slučajem kirurga Hamisha Wolfea koji je osuđen za višestruko ubojsvo te govor o njegovoj borbi za slobodu i neočekivano dinamičnim danim u zatvoru.

Djelo započinje „in medias res“ scenom u kojoj Maggie Rose, uspješna odvjetnica i slavna autorica krimića utemeljenih na stvarnim događajima, spašava Hamishova psa. U tom trenutku ne znajući upoznaje i majku ozloglašenog serijskog ubojice o kojem pišu svi mediji. Ne samo kao o zločincu, nego i kao o najpoželjnijem neženji koji iz dana u dan prima sve više pisama svojih obožavateljica. Tada autorica uvodi temu povijesnih ljubavnih veza najvećih zločinaca s tajnim obožavateljicama koji se također upoznaju putem pisama: „Povezanost sa zloglasnim ubojicom može ženama s niskom razinom samopoštovanja dati nastran osjećaj statusa. Muškarac koji ubija je moćan. Postavši njegovom ženom, ona dobiva dio njegove moći.“

Hamlish je osuđen za ubojsvo Zoe Sykes, Jessie Tout, Chloe Wood i Myrtle Reid – četiri pretile djevojke povezane istom sudbinom, određenom od strane slavnog, a pri tom i zgodnog kirurga: „Zoe, Jessie, Chloe i Myrtle postale su meta zbog konfekcijskog broja svoje odjeće te potom bile ubijene. Još ne znamo kako, ali možete se kladiti da nije bilo ugodno (...) Ove žene postale su žrtve jer smo postali društvo u kojem je veličina tijela postala posljednji bastion predrasuda. Debljina je postala tako prezrena da možemo tolerirati njezino uništenje.“

Pitanje koje se postavlja na početku je: Kojom me-

todom je ubojica namamio žrtve u smrt? - no odgovor se ne doznaće brzo jer Hamish poriče svaku krivnju. Za svoju obranu odlučio je angažirati zagonetno uspješnu Maggie. Svo prikazivanje zbivanja nadalje temelji se na njihovim zanimljivim dijalozima i opisima njihovih promišljanja koji ponekad graniče s jezivošću i bolešću. Sami opisi likova i njihova prošlost slabo nam je poznata. Čitajući djelo imate osjećaj kao da autorica takve informacije daje na kapaljku. Na trenutke koristi i retrospekciju kako bi čitatelja držala još napetijim. Takvu „taktiku“ održavanja napetosti ne ostvaruje jednostavnim prepričavanjima prošlosti, nego putem Wolfeovih prisjećanja te policijskih saznanja i istraživanja.

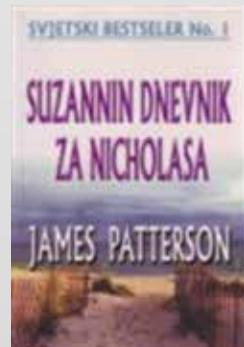
Sharonina posebnost je da opisima psihičkih procesa, osjećaja straha i sumornosti utječe i na čitateljevo razmišljanje. U toliko mjeri vlada time da sam u jednom dijelu bila zbumjena i zaokupljena razmišljanjem kojem liku trebam vjerovati i čiju teoriju podržati. Napetost takvog razmjera mi nije dala mira, te nisam ni shvatila da sam mahnitim čitanjem prešla gotovo cijelu knjigu.

Radnja se na kraju potpuno neočekivano raspliće, još većom brzinom nego što je započela. Pomalo je zbumnjuće, pa nije čudno ako nakon što pročitate posljednju rečenicu, još neko vrijeme provedete razmišljajući o onom što se na kraju odigralo.

Jedina zamjerka bila bi brzo odvijanje radnje na kraju, koje može iznenaditi pa i zbumiti čitatelje. No, mene je osobno takav kraj još više zaintrigirao, pa mi je stoga i cijelo djelo ostalo dublje urezano u pamćenje. Knjiga je prožeta napetošću, neočekivanim događajima i preokretima. Potiče na razmišljanje o borbi protiv nasilja, borbi za istinu. Uči nas da dobro razmislimo prije nego nekome poklonimo svoje povjerenje jer to može utjecati na našu budućnost.

Zbog svega navedenog toplo preporučujem ovu knjigu svakom istinskom ljubitelju krimića, ali i onima koji to nisu, jer ova knjiga vas neće ostaviti ravnodušnim.

**Patterson, James. 2001.
Suzannin dnevnik za Nicholasa. Znanje. Zagreb**

Znate kako izgleda kada kupujete knjigu: u knjižaru uđete s popisom knjiga koje želite pročitati, razgledavate ponudu i tražite naslove koje vam je netko preporučio. A ja sam ovu knjigu kupila sasvim neplanirano u jednoj običnoj trgovini, ni ne pomišljajući da će mi baš ona osvojiti srce.

Na poledini knjige piše: „Katie

Wilkinson je napokon pronašla onog pravog. Ali, jednog dana on nestaje iz njenog života, ostavivši joj samo

dnevnik.“ Upravo me riječ „dnevnik“ zainteresirala. Zanimalo me je li moguće da autor u manje od sto pedeset stranica ispriča savršenu priču i uz to priloži i dnevnik. I... pogodite što? Zaista je moguće!

Ovo je knjiga, kako autor kaže: „Za one koji su nekada voljeli, izgubili ljubav i ponovo zavoljeli.“ Priča kreće *in medias res*, pojavom Kate Wilkinson, osobe koju autor prikazuje kao jaku, organiziranu i uspješnu ženu, trenutno pogodjenu teškom životnom situacijom. Vjerovala je da je upoznala pravog čovjeka: pažljivog, romantičnog, odraslog, odgovornog. Planirala je život s njim, ali 18. srpnja sve je planove bacio u vodu. Trudna i slomljena ostala je sama u svom njujorškom stanu. U tom trenutku shvatila sam da ova knjiga neće biti običan i već stoput viđeni ljubić. Priča je otišla u skroz drugom pravcu.

Kate, potpuno iscrpljena od plača, odluči pročitati dnevnik nadajući se da će saznati razlog njegovom naglom odlasku. U dnevniku upoznajemo Suzannu, liječnicu u Općoj bolnici koja se, nakon preživljenog srčanog udara u trideset peto godini života, seli na otok Martha's Vineyard. Uskoro se udaje za Matta, osnivaju obitelj, dobivaju sina Nicholasa. Matt je odrastao na otoku i radio kao soboslikar umjetničkog imena Picasso. U slobodno vrijeme je pisao pjesme. Kao mlada obitelj planirali su odmore, sagradili kuću uz more i uživali u svakom proživljenom danu. No, na Nicholasov prvi rođendan dogodilo se ono što su najmanje očekivali. Njihovi životi su se zauvijek promijenili. Tragedija je pogodila obitelj, ali i sve ljude koji su ih poznavali. Takav potresan razvoj radnje navede vas da se zapitate zašto je život ponekad surov prema onima koji to ničim nisu zaslужili? Pitate se jeste li uistinu okruženi onima koji vas vole i onima koje volite?

Dnevnik piše Suzann za Nicholasa kako bi on jednoga dana kada odraste znao nešto o svom djetinjstvu. Vama ostavljam da otkrijete o čemu ona to piše, što ih je to razdvojilo, i kako je Kate povezana s njima. Je li njena veza s njima nešto što pripada prošlosti ili ono što tek dolazi? Vjerujem da ćete uživati u svakoj stranici i opisu jer su toliko realni da možete predočiti autorovu viziju.

Za kraj izdvajam rečenice koje su me osvojile, duboko se urezale u moje misli i ukazale mi na vrijednosti života. Vjerujem da će i vama ostaviti takav dojam.

„Zamisli život kao igru u kojoj žongliraš s pet kugli. Kugle predstavljaju rad, obitelj, zdravlje, prijatelje i čestitost. Sve kugle držiš u rukama. Onda jednog dana shvatiš da je rad gumena kugla. Ako je ispustiš, odskočit će ti natrag. Ostale četiri kugle: obitelj, zdravlje, prijatelji i čestitost, napravljene su od stakla. Ako ispustiš neku od njih, nepovratno će se okrznuti, izgrebatи, možda čak slomiti. Tek kada istinski pronikneš u suštinu priče o pet kugli, stvorit ćeš osnovu za životnu ravnotežu.“

Poezija iz pera Morene Jerković

Nisam ja u zabludi

Ti si tu, još uvijek
Nisam ja u zabludi.

Skrojila sam te i izmaštala toliko precizno, do najsitnijeg detalja
Da mi je smiješno kada kažu da te više nema u mom životu.

Ti si tu, još uvijek
Nisam ja u zabludi.

Svaku sam ti trepavicu izbrojila,
U svakoj vlasti bi se gubila.
Uživala sam tvoje osmijehe,
Poznajem ti pokrete kô da moji su.

Ti si tu, još uvijek
Nisam ja u zabludi.

U zabludi su oni koji misle da si me napustila.
Napuštaju se oni koji se nikada nisu istinski sreli,
A ja tebe srećem svakog dana, u samoći te se prisjetim onako za svoju dušu.

Ti si tu, još uvijek
Nisam ja u zabludi.

Začudili bi se kada bi znali koliko si tek sada tu otkako te nema,
A ja se njima smijem što si ti koje "nema" više tu nego neki koji uistinu jesu.

Ti si tu, još uvijek
Nisam ja u zabludi.

Dokle god se mogu prijetiti tvojih očiju,
I čuti tvoj smijeh,
Sve dok su trepavice na broju i dok se u svakoj vlasti ispočetka gubim,

Ti si tu i bit ćeš.
Jer ne, nisam ja u zabludi...
Vi ste...

Ljubav ili rat

Razgovarale bismo kroz tišinu i samo jedan pogled. Odmah shvatiš sve.
Pet beskrajnih sekundi je dovoljno.

U istom trenu sam ti zahvalna do neba, al' te i prezirem.
Turbulencije i beskrajni mir su nam zagarantirani.

Pružila si mi sve - dio noćne more i dio najljepšeg sna.
Zarobila si mi um, iscrpila tijelo i nahranila dušu.

Upoznala bih jedan dio tebe i već bi mi otkrila novo prostranstvo.
Uvijek mi bježiš za jedno jučer.

Redovito je sve pucalo po šavovima i k'o rukom odneseno,
jednim osmijehom, primirilo bi se.

Elementarna čestica si moje putanje.
U tome baš je sva tragičnost, taj odnos je beskrajan, iscrpan i divan.

Ne podnosim slobodu koju ti moj um pruža- dođeš i odeš kad ti se prohtije.
Bas kada je najljepše, prestane. A zar u tome i nije sva draž, ali i tuga i bol ovog svijeta?

Ne dopusti ovoj ruži da uvene

Ne dopusti ovoj ruži da uvene.
Budi tu kad si joj potrebna,
Pusti je da počine kad je umorna,
Da se sabere kad je ljuta,
Da razmisli kad je u dilemi -
Al ne predugo!

Ne dopusti ovoj ruži da uvene.
Kad je vidiš da se veseli uz glazbu- nasmiješi se i raduj s njom!
Kad je vidiš da tuguje uz glazbu-
zagri je i šuti s njom!

Ne dopusti ovoj ruži da uvene.
Zalij je nježnošću, pokrij je kapcima, obasiplji je ljubavlju, skloni je u dlanove!
Zagrli je razumijevanjem, budi joj nadmoćna utjeha i nepresušni izvor mašte!

Ne dopusti ovoj ruži da uvene.
Čini ti se jaka, samostalna, hrabra i nepokolebljiva - i je!
Ali treba joj netko pored koga može biti slaba, plašljiva i ranjiva.

Ne dopusti ovoj ruži da uvene.
Budi zahvalna što je baš tebe pustila u svoj život.
Budi joj nit vodilja, ne dopusti da se izgubi-da te izgubi.

Ne dopusti ovoj ruži da uvene.
Ne ostavljaj je samu, voli je i poštuj.
Ne nanosi joj boli i osjećaj krivnje,
Ipak je ona tvoja ruža- ne dopusti joj da uvene!

Ljubavne priče koje su mijenjale svijet

Priča 1.

Kraj 19. i početak 20. stoljeća donosi nam romančnu priču dvoje znanstvenika. Riječ je o Marie i Pierreu Curieu.

Marie Skłodowska rođena u Varšavi, u Poljskoj, 1867. godine dan danas je značajna u svijetu znanosti. Tuga je obilježila njezin početak života sve dok nije dobila priliku otici na školovanje u Francusku gdje je živjela njezina sestra. Marie je bila odvažna, pametna i hrabra žena koja se neprestano susretala s nedaćama samo zbog toga što je žena. Godine 1903. dobila je priliku biti prva profesorica na pariškom sveučilištu Sorbona. Tamo je upoznala Pierrea Curiea, također predavača. Pierre, osam godina stariji od Marije, rođeni je Francuz. Za razliku od drugih muškaraca u svijetu znanosti, Pierre je Marie poštovao i s radošću pristao raditi s njom. Zajedno su radili na proučavanju elementa Uranija te iz njega izolirali još dva kemijska elementa: Polonij nazvan po Marijinoj rodnoj Poljskoj, i Radij koji je ime dobio zbog svog svojstva radioaktivnosti. Za tako veliko otkriće 1903. godine, sa znanstvenikom Antonieom Henrijem Becquerelom, dobili su Nobelovu nagradu. Marie Curie bila je prva žena koja je primila Nobelovu nagradu i to još zajedno s mužem! Zar to nije romantično? Nedugo nakon toga, Pierre je umro, a Marie je nastavila sa znanstvenim radom te osvojila još jednu Nobelovu nagradu.

Marie i Pierre zajedno su pokopani 1995. u pariškom Panteonu.

Znanost će ih pamtitи по velikim i bitnim postignućima za daljnji razvoj.

Svijet će ih pamtitи по ljubavi, slozi, пошtovanju i radu za bolje sutra.

Priča 2.

Za kraj spomenut ћу par koji je u braku 65 godina, a nedavno su proslavili stoto ljetо! Riječ je o Kirku i Anne Douglas. Glumac i filmska publicistica. Kirk je židov koji se 57 godina bavio filmom. Godine 1981. primio je Predsjedničko odlikovanje slobode, a 1985. medalju Legije časti.

Kirk i Anne sreli su se 1953. godine u Parizu, gdje je Kirk, naviknut da svojim šarmom i karizmom osvaja dame, pokušao osvojiti Njemicu Anne. Anne je u to vrijeme bila filmska publicistica. Pozvao je na večeru u najskuplj i najromantičniji restoran u cijelom Parizu. Ona ga je odbila rečenicom: „Ne, hvala. Mislim da ћu otići kući i napraviti si jaja.“

Tom gestom mu je pokazala kako ona nije obična žena koja pada na novac i slavu, već da se oko nje treba potruditi. Kirk nije odustao i svim snagama trudio se impresionirati Anne kako bi dokazao da on nije tipična Hollywoodska zvijezda. Nekoliko tjedana kasnije

sreli su se na dobrotvornoj večeri u cirkusu. Kirk je u svom skupom odijelu čistio fekalije slona. Tim činom je osvojio Anne. Počeli su provoditi zajedničke romantične vikende. No, tu je nastao problem: Anne se nakon Drugog svjetskog rata udala za Belgijanca kako bi dobila sigurnost, a Kirk je planirao oženiti Pier Angeli. Bez obzira na okolnosti njihov odnos postajao je sve dublji. Kada se Anne odlučila preseliti u Pariz, Kirk je shvatio da je ne želi izgubiti. Vjenčali su se 1954. godine i dobili dva sina. Kasnije je Anne obo-

ljela od raka dojke. U toj je bitci izvojevala pobjedu, ali ne bi to uspjela bez suprugove podrške i ljubavi. Osnovali su zakladu za istraživanje raka kod žena i ustavu za ljudе s Alzheimerom. Donirali su velik novac za obnovu igrališta u blizini škole jer Anne nije mogla zamisliti djecu zatvorenu unutra cijelo vrijeme. Veliki su humanitarci, a njihova ljubav nakon 65 godina jača je nego ikad! U dobru i u zlu...

Barbara Parunov

VEZA KOJA SVAKODNEVNO PUCA

Piše: Dora Pašalić

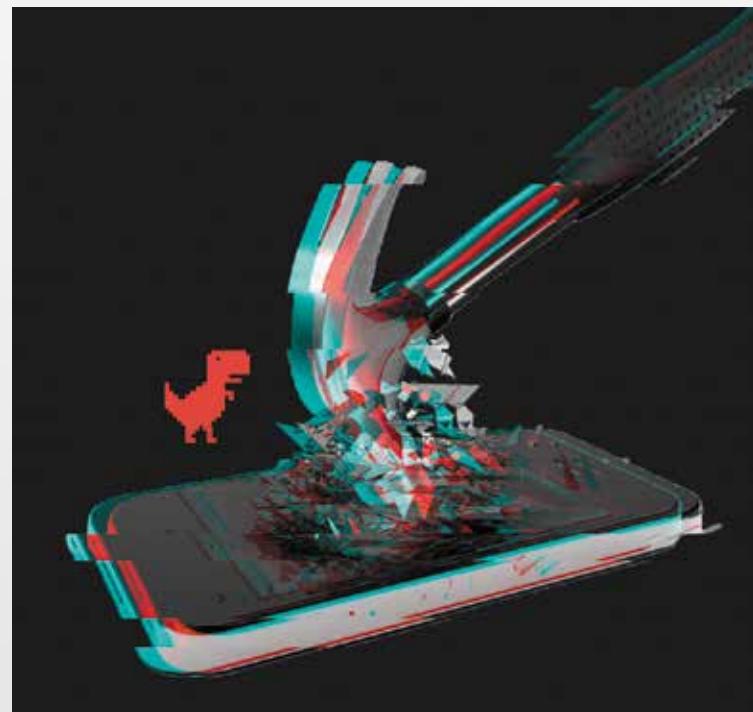
Ilustracija: Issa Ćudina

Kada uzmete Polet u ruke i vidite da je tema broja Veze, sigurno sve asocira naisto: ljubavna, prijateljska, obiteljska, sestrinska, bratska veza. Mislim da su se rijetki sjetili onoga o čemu ja razmišljam, onoga što me jako muči i opterećuje svaki dan. Veza bez koje ne mogu živjeti. Ni učiti. Riječ je o internetskoj vezi.

Svakodnevno se borim s domskim internetom koji malo ide, malo ne ide, puca svakodnevno i to više puta. Kada prvi put stupite nogom u Dom, dok u tajništvu rješavate papirologiju, sjetite se svog doma i poželite se javiti barem najboljim prijateljima. Na mobitelu spustite traku alata i stisnete najdražu ikonicu WiFi-a, no eto ti zapreke. Lozinka. Diskretno se obazireš oko sebe i na oglasnoj ploči uočiš niz slova i brojeva. Tu je napokon! A onda... Internet možda nije dostupan, „refrešaš“ iznova i iznova i uspiješ ga nekako pokrenuti. A nakon toga život ti se svodi na sjedenje u hodniku i hvatanje interneta. Prave su sretnice one učenice koje mogu uhvati Internet u sobi.

Znate izreku: „Dom je mjesto gdje pri ulasku odmah gasiš mobilni internet i pališ WiFi“. Na žalost, za ovaj Dom to ne vrijedi. Upravo suprotno. Život u Domu polako se svodi na mobilne podatke ili HotSpot od cimerica koje imaju neograničen internet.

21. stoljeće, reforma obrazovanja, Škola za život ... Ne podrazumijeva li to neograničen pristup Internetu?

Prjfa. I obrnutu.
Roditeljima žene su roditelji njene supruga Prijatelji i
A roditeljima žene je njen suprug zet.
Muževim roditeljima je njegova supruga nevjesta.
Mužu je brat njegove supruge surjak.
Ženi je majka njene supruga svecrva.
A muž žene sestre mu je pasnac.
Mužu je sestra njegove supruge svastika.
A supruga brata njene muzza joj je jetvra.
Ženi je brat njene supruga djever.
Ženi je sestra njene supruga zaova.
Ženi je muž njene sestre svak.
Rješenja sa str. 19

ŽIVOT NA RUBU

Svakodnevne sličice domskog života

Obojene mudante

Gdje god hodim, Moreni usisivač dovodim

Dišpetoža Ružmarinka

Gluten Tag

Volim piti i proliti

Pljeskavica

Glatke noge u babaroge

Playlista po izboru Anite Vudrag

VEZE OPJEVANE U PJESMAMA

Ljubavne veze

Tajna Veza, Sve će jednom pjesma postati

Nina Donelli, Propala veza

Ivan Zak, Škripi veza

One direction, You & I

Bijelo dugme, Ima neka tajna veza

Dalmatino, Jedina ljubav

Tiho Orlić, Takva je ljubav prava

Marko Perković Thompson, Samo je ljubav tajna dvaju svjetova

Opća opasnost, Moja ljubavi

Prijateljske veze

Dražen Zečić, Ako odem prijatelji

Novi Fosili, Prijatelji zauvijek

Tereza Kesovija, Prijatelji stari

Prljavo kazalište, Zbogom dame, zbogom prijatelji

Alen Nižetić, Noćas se rastaju prijatelji

Colonia, Kad se sretnu stari prijatelji

Dražen Zečić, Stari prijatelji se ne rastaju

Milo Hrnić, Dobra večer, prijatelji

Jasmin Stavros, Kad se prijatelji rastaju

Marko Perković Thompson, Prijatelji

Severina, Prijateljice

Pamela Ramljak, Prijateljice

Obiteljske veze

Luka Basi, Seko moja

Mladen Grdović & Mate Bulić, Dvi sestre

Gibonni, Vrata moje sestre

Dalmatino, Dvi sestre blizanke

Bijelo Dugme, Pjesma mom mlađem bratu

Matko Jelavić, Rodio se sin

Marko Perković Thompson, Sine moj

Ivan Kugli, Pjesma ocu

Vukovarski golubići, Pjesma za tatu

Slavonske lole, Otac

Miroslav Škoro, Isti ko otac

Vice Vukov, Pismo čali

Prljavo kazalište, Moj joj majci

Mišo Kovač, Najljepše su oči moje majke

Mate Bulić, Mojoj majci

Matko Jelavić, Majko

Jasna Zlokić, Mama

Meri Cetinić, Zemlja dide mog

Marko Perković Thompson, Moj dida i ja

Klapa Rišpet, Čača

Vlado Bašić, Čača

Igor Cukrov & Klapa Bunari, Čača

A photograph of a park scene. In the foreground, there's a paved area with some fallen leaves and debris. To the right, a portion of a stone fountain is visible. In the center, there's a large, gnarled tree with dense green foliage. To the left, another tree with bare branches stands tall. The background shows more trees and a clear sky.

Lea Brezar

ODA GODINAMA

u izboru Anite Vuđrag

Odlučila sam, a ti?

I baš to treba
Ova izmučena kugla
Što smo je doveli do rugla
I ruba propasti same.
Želim voljeti samo
Jer to je smisao za me.
Odlučila sam zaraziti svijet
Ljubavlju - da ga iscijeli.
Ionako to čekamo svi.
Odlučila sam
A što ćeš odlučiti ti?